

Företagsekonomiska institutionen
EKONOMIHÖGSKOLAN VID
LUNDS UNIVERSITET

Magisteruppsats
Juni 2005

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

Författare
Simon Jörning
Martin Nilsson

Handledare
Gunnar Wahlström

Sammanfattning

Uppsatsens titel:	Redovisning av risker bland svenska börsbolag
Seminariedatum:	7 juni 2005
Ämne/kurs:	Magisterseminarium FEK 591, fördjupning redovisning, 10 poäng
Författare:	Simon Jörning och Martin Nilsson
Handledare:	Gunnar Wahlström
Fem nyckelord:	Riskredovisning, börsbolag, extern redovisning, finansiell risk, operationell risk
Syfte:	Syftet med uppsatsen är att undersöka hur väl svenska börsbolag redovisar risker för att sedan utreda ifall det råder något samband mellan vilka företag som har bra respektive sämre redovisning av risker.
Metod:	Uppsatsen bygger på en innehållsanalys av årsredovisningarna från de 31 mest omsatta företagen på Stockholmsbörsen. Ett undersökningsformulär har utformats för att med ett kvantitativt angreppssätt studera omfattningen på företagens riskredovisning.
Teoretiska perspektiv:	I studien görs en genomgång av de viktigaste risker som företag utsätts för. Vidare baseras studien på teorier om hur vetenskaplig fakta uppstår.
Empiri:	Studiens empiri består av resultatet från innehållsanalysen som testas statistiskt mot uppställda hypoteser.
Slutsatser:	Uppsatsen visar på statistiska samband mellan omfattning av företagens riskredovisning och följande variabler: bransch, soliditet, nettoomsättning och antal anställda.

Abstract

Title:	Disclosure of risk among listed Swedish companies.
Seminar date:	7 June 2005
Course:	Master thesis in business administration, Major Accounting, 10 Swedish Credits (15 ECTS)
Authors:	Simon Jörning and Martin Nilsson
Advisor:	Gunnar Wahlström
Five key words:	Risk disclosure, listed companies, accounting, financial risk, operational risk
Purpose:	The purpose of this thesis is to examine how listed Swedish companies disclose risk and to investigate if there are any behavioral implications between companies who have a good disclosure of risk in relation to companies who have a worse disclosure of risk.
Methodology:	The foundation of the thesis is a content analysis of the annual reports from the 31 most traded companies listed on the Stockholm Stock Exchange. A questionnaire has been created to through a quantitative approach, study the extent of the companies risk disclosure.
Theoretical perspectives:	In this study a review is made of the most important risks that companies are exposed to. Further the study is based on theories of how scientific facts are formed.
Empirical foundation:	The empirical foundation of the study consists of the results from the content analysis which are statistically tested against certain hypotheses.
Conclusions:	The thesis shows a statistical connection between the extent of the companies risk disclosure and the following variables: trade, solidity, turnover and the number of employees.

Innehållsförteckning

1	Inledning	7
1.1	Problemformulering	7
1.1.1	Redovisningens syfte	7
1.1.2	Redovisningens utformning och målgrupp	8
1.1.3	Redovisning av risker	9
1.1.4	Behovet av riskinformation	10
1.1.5	Redovisning av risker utomlands	12
1.1.6	Kritik mot riskbegreppet	12
1.2	Problembestämmning	15
1.3	Syfte	15
1.4	Målgrupp	15
1.5	Avgränsningar	16
1.6	Fortsatt disposition	16
2	Metod	18
2.1	Val av ämne	18
2.2	Forskningsansats	18
2.2.1	Induktiv respektive deduktiv	19
2.2.2	Kvalitativt respektive kvantitativt	19
2.3	Tillvägagångssätt	20
2.3.1	Innehållsanalys	20
2.3.1.1	Fördelar med innehållsanalys	22
2.3.1.2	Nackdelar med innehållsanalys	22
2.3.2	Undersökningsformulär	24
2.3.3	Hypotesvariabler	25
2.4	Utformning av undersökningsformulär	26
2.4.1	Validitet	26
2.4.1.1	Inre validitet	27
2.4.1.2	Yttre validitet	27
2.4.1.3	Mätningens validitet	28
2.4.2	Reliabilitet	28
2.4.2.1	Reproduktion	29
2.5	Litteraturinsamling	29
2.5.1	Primär- och sekundärdata	30
2.6	Kritik mot kvantitativ forskning	31
2.7	Sammanfattning	32
3	Vad är risk?	33
3.1	Riskbegreppets historik	33
3.2	Hur fakta uppstår	34
3.3	Företagens risker	35
3.4	Riskerna i undersökningen	36
3.4.1	Operationella risker	37

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

3.4.1.1	Forskning och utveckling	37
3.4.1.2	Försäkringsrisk	37
3.4.1.3	Katastrofer	38
3.4.1.4	Konjunktur	38
3.4.1.5	Konkurrens	38
3.4.1.6	Kriminella handlingar	39
3.4.1.7	Miljörisk	39
3.4.1.8	Personalrisk	39
3.4.1.9	Politisk risk	40
3.4.1.10	Produktansvar	40
3.4.1.11	Råvarurisk	41
3.4.1.12	Rättslig risk	41
3.4.1.13	Skatterisk	41
3.4.2	Finansiella risker	41
3.4.2.1	Valutarisk	42
3.4.2.2	Ränterisk	42
3.4.2.3	Marknadsrisk	43
3.4.2.4	Kreditrisk	43
3.4.2.5	Likviditetsrisk	43
3.4.2.6	Kassaflödesrisk	43
3.4.2.7	Refinansieringsrisk	44
3.5	Sammanfattning	44
4	Resultat av undersökningen	45
4.1	Inledning	45
4.2	Antal anställda	46
4.3	Bransch	51
4.3.1	Industri	51
4.3.2	Hälsovård	52
4.3.3	Konsumentvaror	53
4.3.4	Telekommunikation	53
4.3.5	Finans	54
4.3.6	Råvaror	55
4.3.7	Tjänster	55
4.3.8	Sammanfattning	56
4.4	Huvudkontor	56
4.5	Nettoomsättning	57
4.6	Noterade i USA	61
4.7	Revisionsbyrå	62
4.7.1	Deloitte & Touche	62
4.7.2	Ernst & Young	63
4.7.3	KPMG	64
4.7.4	Öhrlings PricewaterhouseCoopers	65
4.7.5	Sammanfattning	66
4.8	Soliditet	66
4.9	Vinst per aktie	69

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

4.10	Bra och sämre företag	72
4.11	Sammanfattning	72
5	Slutdiskussion	73
5.1	Inledning	73
5.2	Forskningsfrågan besvaras	73
5.2.1	Studiens praktiska bidrag	74
5.2.1.1	Samband med konfidensgrad på över 95 %	74
5.2.1.2	Samband med konfidensgrad mellan 90 % och 95 %	76
5.2.1.3	Sammanfattning	77
5.2.2	Studiens teoretiska bidrag	78
5.3	Reflektioner	79
5.4	Förslag till fortsatt forskning	80
	Källförteckning	81

Bilagor:

Bilaga 1	Undersökningsformulär	86
Bilaga 2	Hypotesprövningar	87
Bilaga 3	Regressionsanalyser	99
Bilaga 4	Bra och sämre företag	105

1 Inledning

I det inledande kapitlet introduceras det problemområde som kommer att behandlas i uppsatsen. Detta mynnar ut i problembestämmning och syfte. Därefter definieras målgruppen som uppsatsen vänder sig till för att avslutas med de avgränsningar som gjorts och uppsatsens vidare disposition.

1.1 Problemformulering

1.1.1 Redovisningens syfte

Redovisning handlade till en början endast om resultatberäkning. I och med utvecklingen av det moderna informationssamhället fick redovisningen ytterligare ett syfte, nämligen att förse olika intressenter med information. Redovisningens syfte är dock under ständig debatt och en internationell jämförelse visar att det inte heller inom praxis finns någon enighet om vad som är redovisningens huvuduppgift.¹ Den amerikanska revisorskåren, American Institute of Certified Public Accountants (AICPA), beskriver redovisning på följande sätt:

*”Accounting is a social system much like language and law. As such, it tends to evolve by adapting to its environment: but evolutionary changes may occur which are incompatible or even in conflict with current notions of what the objectives of this system ought to be.”*²

¹ Artsberg, Kristina, *Redovisningsteori –policy och –praxis* (2003)

² AICPA, *Objectives of Financial Statements* (1973), s. 13

Ovanstående citat talar om redovisningen som ett socialt system likt språk och lag. Det sägs att redovisningen tenderar att anpassa sig till omvärlden. Ibland kan dock dessa förändringar vara oförenliga med eller i konflikt med rådande uppfattningar om vad redovisningens mål bör vara.³

1.1.2 Redovisningens utformning och målgrupp

En stor del av företags rapportering sker i form av siffror. Siffror upplevs som neutrala och objektiva för läsaren⁴. Man litar på siffror därför att de är djupt rotade i vårt samhälle och för att de står för en bevislig sanning utan inslag av subjektivitet⁵. Med hjälp av siffror undviks även språkliga och kulturella hinder⁶. All information går dock inte att presentera i siffror utan måste således beskrivas med ord.

Företagets omvärld har rätt till viktig information som kan mätas eller beskrivas⁷. Genom att ett företag anses befinna sig i ett fortvarighetstillstånd (going concern) uppstår ett ansvar gentemot olika parter, både internt och externt, som berörs av företagets aktiviteter⁸. Dessa målgrupper har skilda informationsbehov som företaget måste tillfredsställa. Det skulle kunna vara ett alternativ att de publicerar årsredovisningen i olika upplagor med information anpassad till olika målgrupper, så kallad *differential disclosure*. AICPA förespråkar en gemensam rapport för samtliga målgrupper, samtidigt som de nämner investerare och långivare som de huvudsakliga användarna av informationen⁹. Finansiella rapporter har dock kritiserats för att de saknar detaljerad information rörande risker¹⁰.

³ Sandin, Alf, *Risk management och riskinformation* (1980)

⁴ Chua, Wai Fong, *Teaching and Learning Only the Language of the Numbers – Monolingualism in a Multilingual World* (1996)

⁵ Porter, Theodore M., *Trust in Numbers: the pursuit of objectivity in science and public life* (1995)

⁶ Chua, Wai Fong, a.a. (1996)

⁷ AICPA, a.a. (1973)

⁸ Moonitz, Maurice, *American Institute of Certified Public Accountants* (1961)

⁹ AICPA, a.a. (1973)

1.1.3 Redovisning av risker

En undersökning gjord av Ernst & Young visar att fler än hälften av de svenska börsbolagen underlåter att redovisa risker i årsredovisningen. Bland de företag som även är noterade i USA och där tvingas redovisa risker enligt amerikansk lagstiftning tar de flesta bort detta avsnitt från sin svenska årsredovisning. I USA tvingas företagen på grund av en betydligt strängare lagstiftning redovisa alla väsentliga risker, detta kan vara allt från samarbetsförhållanden till risker förknippade med specifika affärsenheter.¹¹ I svensk lagstiftning saknas en tydlig reglering av vilken riskinformation som årsredovisningen ska innehålla. Enligt årsredovisningslagen ska det i förvaltningsberättelsen lämnas upplysningar om *”sådana förhållanden som inte skall redovisas i balansräkningen, resultaträkningen eller noterna, men som är viktiga för bedömningen av företagets ställning och resultat”*¹². Dessa förhållanden kan avse t.ex. marknaden, råvaruförsörjningen, räntor och valutakurser¹³.

Vidare går det att läsa följande i årsredovisningslagen angående riskinformation:

”Om det är väsentligt för bedömningen av företagets ställning och resultat, skall det även lämnas upplysningar avseende användningen av finansiella instrument:

- 1. mål och tillämpade principer för finansiell riskstyrning [...] och*
- 2. exponering för prISRISKEr, kreditrisker, likviditetsrisker och kassaflödesrisker.”*¹⁴

Den svenska lagstiftningen är till synes ganska vag och lämnar ganska stort utrymme för egna tolkningar bland företagen. De enda specifika krav som nämns behandlar

¹⁰ AICPA, *Report of the Task Force on Risks and Uncertainties* (1987); AICPA, *Disclosure of Certain Significant Risks and Uncertainties* (1994)

¹¹ Sundén, Maria, *Bristande riskredovisning hos svenska börsföretag* (2004)

¹² ÅRL 6 kap. 1 §

¹³ BFN U 96:6 *Förvaltningsberättelsens innehåll*

¹⁴ ÅRL 6 kap. 1 §

finansiella risker medan det inte preciseras vilka operationella risker som anses vara av vikt. Även i Redovisningsrådets rekommendationer nämns vilka finansiella risker som företagen bör nämna rörande transaktioner med finansiella instrument. De risker som nämns är: Priserisk (valutarisk, ränterisk och marknadsrisk), kreditrisk, likviditetsrisk samt kassaflödesrisk.¹⁵ Företagen ska även beskriva sina mål och policies för sin finansiella riskhantering¹⁶. Syftet med rekommendationen är att underlätta för läsaren att förstå hur finansiella instrument påverkar företagets resultat, finansiella ställning och kassaflöden¹⁷.

1.1.4 Behovet av riskinformation

Den globala kapitalmarknaden ställer allt högre krav på transparens och ägarstyrning, vilket gör riskinformation allt viktigare. Därför kan det tyckas märkligt att de börsnoterade företagen i Sverige är så pass dåliga på att redovisa sina risker som Ernst & Youngs undersökning framhäver. Det är viktigt för alla intressenter, och då inte minst investerare, att få en fullständig bild av ett företags risker för att på så sätt få en korrekt bild av sitt eget risktagande. Utvecklingen inom näringslivet mot ökad effektivisering, specialisering och internationalisering leder också till en ökad exponering mot yttre risker och hot.¹⁸ Balansräkningar har alltid innehållit en ”tyst” information av risker. Det är lätt att utläsa hur mycket pengar som finns tillgängligt för betalningar och vilka tillgångar som kan brinna upp.¹⁹ Alf Sandin skrev redan 1980 i sin avhandling, ”Risk Management och riskinformation”, att nästan samtliga undersökta företag var negativt inställda till extern information av risker. Han blev enligt honom själv i princip idiotförklarad för sina idéer om riskinformation i

¹⁵ RR 27 p.37

¹⁶ RR 27 p.38

¹⁷ RR 27

¹⁸ Clason, Erik, et al., *Risikanalytisk – ett innebegrepp utan målinriktad tillämpning?* (1997)

¹⁹ Sandin, Alf, *Vart tog harmoniseringen vägen* (1995)

årsredovisningar.²⁰ Dessa idéer fanns 15 år senare förverkligade i många av de stora företagens årsredovisningar.²¹

En enkätundersökning från 1991 gjord vid Högskolan i Växjö visade att endast omkring 30 procent av de undersökta företagen redovisade sina finansiella risker trots att en majoritet av företagen och nästan alla aktieanalytiker och revisorer ansåg att riskinformationen var nödvändig. Bland de finansiella riskerna var det valutarisken som ansågs som den viktigaste, men även ränte- och kreditrisken ansågs som viktiga. Det största problemet med riskredovisning ansågs vara att informationen kunde skada företaget. Samtidigt trodde de flesta att företag som redovisar sina finansiella risker generellt uppfattas mer positivt än de som låter bli. Både analytiker och revisorer var överens om att riskredovisningen skulle komma att utvecklas i framtiden²²

Ytterligare ett exempel på att riskredovisningen kan förbättras är att många företag knappt nämner råvarurisken trots att de för närvarande pekar ut just råvarupriset som den främsta faktorn till de pressade vinstmarginalerna. Det visar på att börsbolagen måste bli tydligare med att informera om sina operativa risker.²³

Trots den otydliga lagstiftningen väljer allt fler företag att informera om t.ex. miljö och finansiella risker i sin årsredovisning. Detta torde tyda på att det finns ett stort behov av informationen.²⁴ Riskinformationen kan ses som en goodwillskapande åtgärd för att stärka sitt varumärke.²⁵ Det kan även vara ett sätt för företag att marknadsföra sig som säkra och tillförlitliga, genom att i årsredovisningen visa vilka åtgärder man vidtagit för att begränsa sin sårbarhet.²⁶

²⁰ Sandin, Alf, *EAA - etablerat akademiskt forum - Hur få livligare dialog med praktiker* (1996)

²¹ Sandin, Alf, a.a. (1995)

²² Andersson, Per-Magnus et al., *Företag redovisar risker för dåligt* (1991)

²³ Haskel, Anders, *Tunn redovisning av råvarurisker* (2004)

²⁴ Sandin, Alf, a.a. (1995)

²⁵ ibid

²⁶ Clason, Erik, et al., a.a. (1997)

1.1.5 Redovisning av risker utomlands

Eftersom Tysklands redovisnings- och revisionskultur i många avseenden påminner om vår egen kan det vara intressant att belysa de nya lagar som påverkar redovisning och revision som stiftats under senare år. Alla aktiebolag är tvungna att inrätta särskilda så kallade risk management system samt beskriva de risker ledningen identifierat i förvaltningsberättelsen.²⁷ För börsnoterade företag ska revisorn efter att ha granskat bolagets risk management system uttala sig i revisionsberättelsen om företagsledningen upplyst tillräckligt om eventuella risker som påverkar företagets framtida utveckling. Internationellt sett är de tyska kraven gällande revisorns uttalande om företagets framtida risker mer långtgående än andra länders; t.ex. Cadbury Code i Storbritannien.²⁸ Det som ledde fram till förändringarna var bl.a. krav från finansmarknadens aktörer på en internationalisering av de tyska storföretagens finansiella rapportering. Den tyska redovisningsnormen blev hårt kritiserad i samband med dessa företags entré på de internationella kapitalmarknaderna, inte minst DaimlerBenz listning på New York Stock Exchange 1993, då de stora skillnaderna mellan US GAAP och tysk redovisning påvisades.²⁹

1.1.6 Kritik mot riskbegreppet

Inom redovisning mäts risker med hjälp av historiska sannolikheter. Denna mätning kan ifrågasättas eftersom den är förknippad med en rad problem. Det är svårt att jämföra med historiska händelser eftersom omständigheterna aldrig är exakt de samma.³⁰ När en kris inträffar blir människors handlande mer likt varandras än under normala förhållanden. Därför kan man ifrågasätta om statistisk analys gjord under

²⁷ Aktiengesetz § 91 p2

²⁸ Moberg, Kerstin, *Tyskland – ny lagstiftning för revisorer och styrelser* (2001)

²⁹ ibid

³⁰ McGoun, Elton G., *The History of Risk "Measurement"* (1995)

stabila perioder ger särskilt mycket vägledning när en kris inträffat eftersom marknadsdata är endogent till marknadsbeteende.³¹

För att kunna hantera och reglera risker behövs en praktisk definition av begreppet risk. När det gäller finansiell risk saknas en enhetlig definition. De tre vanligaste riskbegreppen som används är volatilitet, Value-at-risk (VaR) och Coherent risk measures (fritt översatt ”sammanhängande riskmått”).³²

Volatilitet – Detta är det traditionella riskmålet. Volatilitet kan vara väldigt missvisande vid mätning av risker eftersom det förutsätter jämt fördelad avkastning. Annars ger det felaktiga signaler som många gånger leder till mer riskfyllda beslut.³³ Ett annat problem är att en låg standardavvikelse på avkastningen ses som en säker investering trots att det på långsiktiga investeringar är medelavkastningen som är intressant eftersom avvikelserna tar ut varandra över tiden.³⁴

Value-at-risk – Detta är riskbegreppet som *The Basel Committee on Banking Supervision* använder sig av i Basel-II³⁵. Fördelarna är att den är oberoende av fördelningen på avkastningen samt att den är relativt enkel att implementera. VaR av en summa risker kan dock bli högre än VaR för riskerna var för sig adderade. Detta kan få till följd att man väljer en odiversifierad portfölj framför en mindre riskfylld väldiversifierad. Alltså är inte alltid VaR tillförlitligt. VaR går även till viss del att manipulera vilket medför ett Moral Hazard.³⁶ Om VaR används för att mäta risk i de flesta finansiella situationerna leder det till förödande resultat.³⁷

³¹ Danielsson, Jón, *The emperor has no clothes: Limits to risk modelling* (2002); Danielsson, Jón, et al., *The impact of risk regulation on price dynamics* (2004)

³² Danielsson, Jón, a.a. (2002)

³³ ibid

³⁴ McGoun, Elton G., a.a. (1995)

³⁵ Nytt regelverk för kapitaltäckning hos banker som förväntas träda i kraft 2007.

³⁶ Danielsson, Jón, a.a. (2002)

³⁷ Szegö, Giorgio, *Measures of risk* (2002)

Coherent risk measures – Ett sammanhängande riskmått måste vara subadditivt³⁸. Ett exempel på ett sådant mått är ES³⁹. Problemet är att ES och liknande riskmått är svåra att implementera och kräver mycket mer data.⁴⁰

Ytterligare ett problem är att risken i sig själv blir ett riskmoment om man förlitar sig på att den förväntade framtida risken överensstämmer med den historiska risken.⁴¹

Problemen med riskmättet blev åsidosatta av matematiker som gick över till ekonomi under 1930-talet och de förbises även av det klassiska riskbegreppet som ligger till grund för många av de teorier som används idag, bl.a. portföljvalsteorin. Detta klassiska riskbegrepp ifrågasätts sällan i litteraturen.⁴²

Det nuvarande redovisningssystemet visar till största del uppskattningar av innevarande investeringar och historiska resultat istället för fördelningar av möjliga framtida värden. Det gäller även vid redovisning till marknadsvärden. För att redovisningssystemet ska kunna förändras så att det visar framtida risker så kommer det innebära fler uppskattningar och en högre grad av bedömning. Detta skulle få till följd att jämförbarheten i dagens system till stora delar skulle gå förlorad.⁴³

³⁸ En funktion är subadditiv om $f(x_1 + \dots + x_N) \leq f(x_1) + \dots + f(x_N)$.

³⁹ Expected shortfall

⁴⁰ Daníelsson, Jón, a.a. (2002)

⁴¹ ibid

⁴² McGoun, Elton G., a.a. (1995)

⁴³ Ryan, Stephen G., *A survey of research relating accounting numbers to systematic equity risk, with implications for risk disclosure policy and future research* (1997)

1.2 Problembestämmning

Det finns i litteraturen ingen teori som säger att bättre riskredovisning i ett företag leder till bättre resultat. Det saknas även information om hur riskredovisningen skiljer sig mellan t.ex. olika branscher och olika slags företag. Årsredovisningen är det främsta medlet för ett företag att föra ut information till dess intressenter. Därmed är det även en intressents främsta källa för att söka information om ett företag och dess verksamhet. Företagens årsredovisningar bör därmed innehålla all relevant information om företaget, även information om de risker företaget utsätter sig för. Om denna information saknas så försvåras intressentens möjligheter att fatta korrekta beslut utifrån hans riskbenägenhet.

Med beaktande av ovanstående formuleras följande frågeställning:

Vilka samband och slutsatser kan dras ur svenska börsbolags riskredovisning?

1.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur väl svenska börsbolag redovisar risker för att sedan utreda ifall det råder något samband mellan vilka företag som har bra respektive sämre redovisning av risker.

1.4 Målgrupp

Denna uppsats vänder sig främst till studenter och lärare inom redovisning, men den kan även vara intressant för andra med intresse för redovisning av risker i svenska aktiebolag.

1.5 Avgränsningar

Uppsatsen ämnar inte utreda hur väl företag bemöter olika risker utan att göra en bedömning av företagen utifrån vilka risker som redovisas i årsredovisningen, alltså främst en kvantitativ bedömning. Då företag utsätts för ett otaligt antal risker har vi valt att begränsa oss till de risker vi anser vara mest intressanta att undersöka. Detta har varit nödvändigt både av utrymmesskäl och för att få ett underlag som lämpar sig för jämförelse. Med det sistnämnda menar vi att det inte är särskilt relevant att titta på alla risker som varje företag redovisar eftersom att flertalet av riskerna är specifika för just det företaget. Vi har valt risker som är mer generella och som kan antas påverka majoriteten av företagen i undersökningen. Dock kan det vara så att ett företag som inte utsätts för många risker klassas som ett sämre företag trots att företaget följer lagstiftningen och dessutom lämnar all information som företagets intressenter kräver. Studien omfattar endast de 31 mest omsatta företagen på Stockholmsbörsen. Att inkludera samtliga noterade företag i undersökningen skulle dock bli allt för tidskrävande.

1.6 Fortsatt disposition

Kapitel 2 – I detta kapitel kommer det att redogöras för den metod som valts vid undersökningen. Detta följs av en redogörelse av utformningen av undersökningsformuläret.

Kapitel 3 – Detta kapitel behandlar teori om risker. Här presenteras även de risker som ingår i undersökningen och vad som krävs för att ett företag ska anses ha redovisat de olika riskerna.

Kapitel 4 – I detta kapitel presenteras resultatet från undersökningen. Här testas även resultatet från undersökningen mot ett antal uppställda hypoteser. Med hjälp av dessa hypoteser testas om det finns några statistiska samband.

Kapitel 5 – Uppsatsen avslutas med författarnas egna diskussioner och slutsatser.

2 Metod

I följande kapitel redogörs för vilka metoder som använts för att uppnå syftet med uppsatsen. Ett konkret tillvägagångssätt redovisas och hur materialinsamlingen gått till väga. En redogörelse för utformningen av undersökningsformuläret görs och avsnittet avslutas med källkritik.

2.1 Val av ämne

Under magisterkursen i redovisning kom vi i kontakt med riskredovisning och de nya kapitaltäckningsregler som kommer att gälla för banker och finansiella institut i och med införandet av Basel II. Då det redan skrivits en del om riskredovisning inom banksektorn fick vi idén att undersöka hur redovisningen av risker ser ut i andra branscher. Då det inte finns någon tydlig lagstiftning kring redovisning av risker tyckte vi det verkade intressant att studera svenska företags riskredovisning.

2.2 Forskningsansats

Vid alla typer av undersökningar är det viktigt att klart redovisa vilken metod som använts vid studien. En utförlig beskrivning av metoden underlättar att samma resultat uppnås vid en upprepning av undersökningen, av någon annan eller av författarna. Trovärdigheten och tillförlitligheten för studien blir även den bättre med en tydlig beskrivning av vilken metod som använts.

2.2.1 Induktiv respektive deduktiv

Den metod som används för att få fram kunskapen som eftersträvas brukar generellt indelas i deduktiv respektive induktiv metod. Ett deduktivt angreppssätt tar sin utgångspunkt i befintlig teori och har som mål att testa denna medan ett induktivt angreppssätt tar sin utgångspunkt i empirin och strävar efter att bygga upp ny teori. Vidare skiljs det på studier som är normativa respektive deskriptiva. En normativ studie beskriver hur någonting bör vara medan en deskriptiv studie beskriver hur någonting är.⁴⁴

I denna studie används ett deskriptivt/deduktivt angreppssätt. För att lättare kunna tolka empirin kommer en rad hypoteser att prövas statistiskt. Det innebär att det är en förklarande undersökning. Förklarande undersökningar inom kvantitativ metodteori syftar till att identifiera de orsaksfaktorer som åstadkommer ett visst fenomen.⁴⁵

2.2.2 Kvalitativt respektive kvantitativt

I forskningssammanhang brukar det skiljas på kvalitativt respektive kvantitativt angreppssätt. Den grundläggande skillnaden är att i kvantitativa metoder omvandlas information till siffror och mängder som det sedan går att göra statistiska analyser av. I den kvalitativa metoden är forskarens uppfattning eller tolkning av informationen av stor vikt. Kvalitativ metod kännetecknas av att forskningen går på djupet i stället för på bredden, som är fallet med den kvantitativa metoden.⁴⁶ Uppsatsen har karaktär av ett kvantitativt angreppssätt eftersom undersökningen omfattar de 31 mest omsatta företagen på Stockholmbörsen och genom användandet av ett standardiserat undersökningsformulär går mer på bredden än på djupet. Ett standardiserat undersökningsformulär karaktäriseras av att frågorna är bestämda i förväg. Syftet

⁴⁴ Artsberg, Kristina, a.a. (2003)

⁴⁵ Lundahl, Ulf, Skärvad, Per-Hugo, *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer* (1999)

⁴⁶ Holme, Idar Magne, Solvang, Bernt Krohn, *Forskningsmetodik* (1997)

med standardisering av frågorna är att det underlättar bearbetningen vid en kvantitativ studie.⁴⁷ Valet av denna metod har gjorts för att få en bredare bild av hur risker redovisas i årsredovisningar. Eftersom uppsatsen har sin utgångspunkt i att undersöka vilka risker företagen väljer att redovisa och inte att bedöma kvaliteten av riskinformationen passar ett standardiserat frågeformulär bra. Den kvantitativa metoden har sin främsta styrka i att den kan förklara olika fenomen som det sen är möjligt att göra generaliseringar utifrån med hjälp av statistiska tekniker. En svaghet däremot är att metoden till stor del styrs av forskaren beträffande vilken information som samlas in. Det är inte säkert att den insamlade informationen är relevant för den frågeställning som ska besvaras. En annan osäkerhet kopplad till kvantitativa undersökningar är att det är lätt att göra en övertolkning av informationen, dvs. tolka in mer i den insamlade informationen än det finns grund för.⁴⁸

2.3 Tillvägagångssätt

2.3.1 Innehållsanalys

Studien kommer att omfatta de mest omsatta företagen på Stockholmsbörsen. Detta begränsar generaliseringar till svenska börsbolag eftersom man endast kan generalisera till populationen där man gjort sitt urval⁴⁹. En innehållsanalys av företagens årsredovisningar kommer att göras för att se vilka företag som har en bra riskredovisning och vilka som har en sämre. Det brukar skiljas på två typer av innehållsanalyser, den kvantitativa och den kvalitativa. Vid en kvalitativ innehållsanalys är den språkliga betydelsen i texten av intresse. Eftersom det i denna studie används ett undersökningsformulär för att mäta hur väl företagen redovisar

⁴⁷ Lundahl, Ulf, Skärvad, Per-Hugo, a.a. (1999)

⁴⁸ Holme, Idar Magne, Solvang, Bernt Krohn, a.a. (1997)

⁴⁹ Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder* (2002)

risker har innehållsanalysen här karaktär av den kvantitativa.⁵⁰ Den mest kända definitionen av innehållsanalys är följande:

*”Innehållsanalysen är en forskningsmetodik som rör en objektiv, systematisk och kvantitativ beskrivning av det konkreta eller manifesta innehållet i kommunikationen”*⁵¹

Eftersom frågeställningen styr både valet av media som ska innehållsanalyseras och det kodningsschema som utformas måste den specificeras på ett precist sätt. I annat fall finns det risk för att fel media analyseras och att kodningsschemat saknar viktiga dimensioner.⁵² I vår undersökning finner vi det naturligt att analysera företagens årsredovisningar då dessa utgör företagets viktigaste rapport gentemot dess intressenter. Då vi har analyserat årsredovisningar från år 2003 är det inte möjligt att generalisera resultaten till andra år⁵³. För att ta reda på om ifall resultaten är desamma för nyare eller äldre årsredovisningar krävs därmed nya undersökningar.

Vi hade valt att titta på hela årsredovisningen och inte bara på de riskavsnitt som förekommer i vissa årsredovisningar. Trots att detta innebär mer jobb så anser vi att det är enda sättet att göra en rättvis undersökning som kan ligga till grund för jämförelser mellan företagen. Vid granskningen av årsredovisningarna har vi dock bortsett för det som vissa företag kallar ”Risker beträffande framåtriktade kommentarer” och som finns i början av årsredovisningen. Detta avsnitt är med för att uppfylla kraven i ”safe harbor provisions” intagna i US Private Securities Litigation Reform Act från 1995 och är enligt vår mening bara en reservation mot eventuella händelser som kan påverka innehållet i årsredovisningen.

⁵⁰ Lundahl, Ulf, Skärvad, Per-Hugo, a.a. (1999)

⁵¹ Berelson, Bernard, *Content Analysis in Communication Research* (1952)

⁵² Bryman, Alan, a.a. (2002)

⁵³ ibid

Vid granskningen av årsredovisningarna har vi använt oss av de elektroniska varianter (PDF-filer) som finns att ladda ner från respektive företags hemsida. I de fall det har saknats årsredovisningar på svenska har engelskspråkiga varianter använts. Det har varit aktuellt för följande företag: Autoliv, Nokia, Nordea Bank och SKF. Vi har i årsredovisningarna läst relevanta avsnitt samt även använt en rad sökord för att undersöka förekomsten av riskredovisning.

2.3.1.1 Fördelar med innehållsanalys

Vi kommer i detta avsnitt peka på en del fördelar innehållsanalysen för med sig. Samtliga är hämtade från Bryman (2002).

- Det är en ”öppen” forskningsmetod, vilket innebär att reproduktioner och uppföljningsstudier är lätta att göra eftersom det är lätt att konkret beskriva hur urval och utformning av kodningsschema gått till.
- Det är lätt att göra en longitudinell analys. Detta möjliggör uppföljningsstudier för att spåra förändringar över tid.
- Det är en ”icke-reaktiv” metod, dvs. de som studeras påverkas inte av forskarens närvaro.
- Metoden kan tillämpas på många olika slag av ostrukturerad information.

2.3.1.2 Nackdelar med innehållsanalys

Som med alla metoder och tillvägagångssätt finns det även en del nackdelar förknippade med att göra en innehållsanalys. Även dessa är hämtade från Bryman (2002).

- En innehållsanalys kvalitet begränsas till kvaliteten på de dokument som den bygger på.
- Det är svårt att utforma en kodningsmanual som är fri från kodarnas egna tolkningar.
- Då man kodar inte bara manifest utan även latent innehåll ökar risken för att man drar ohållbara slutsatser.
- Det är svårt att få svar på varför saker och ting förhåller sig på ett visst sätt.

En del av dessa nackdelar anser vi inte utgör någon större risk för vår undersökning. Man kan bedöma dokument utifrån tre kriterier: autenticitet, trovärdighet och representativitet⁵⁴. Det torde inte vara något tvivel om att en årsredovisning är vad den utger sig för att vara (autenticitet). Vidare borde en årsredovisning ha hög trovärdighet, då det är svårt att tänka sig att innehållet skulle vara förfalskat eller förvrängt. Slutligen anser vi att årsredovisningen är mycket representativ för företagets ekonomiska rapporter.

Då syftet med innehållsanalysen inte är att ta reda på varför företagen redovisar de risker de gör utan att undersöka vilka risker de redovisar kan vi bortse från ytterligare en av nackdelarna.

Vi kan däremot konstatera att de återstående nackdelarna påverkar vår undersökning, och då främst att våra tolkningar spelar viss roll för resultatet. Detta problem är

⁵⁴ Scott, J., *A Matter of Record* (1990)

mycket svårt att komma ifrån eftersom man kodar allt det material man möter utifrån den vardagskunskap man har som medlemmar av en viss kultur⁵⁵.

2.3.2 Undersökningsformulär

För att få ett mått på hur bra ett företag är på att redovisa risker har vi utformat ett undersökningsformulär med 20 frågor⁵⁶, där företagen kommer tilldelas en poäng för varje jakande svar och noll för varje nekande svar. För att skilja företagen åt delade vi i dem i två grupper. För enkelhetens skull kan vi kalla den ena gruppen för företag med bra riskredovisning och den andra gruppen för företag med sämre riskredovisningen. För att göra denna indelning använder vi oss av ett genomsnittmått. Två vanliga genomsnittmått är det aritmetiska medelvärdet samt medianen. Medianen är oftast det bättre måttet om observationerna innehåller extremvärden vilket innebär att det finns värden som kraftigt avviker från de vanligaste observationerna⁵⁷. Resultatet i denna studie innehåller inte några sådana extremvärden. Därför föll valet på medelvärdet för att skilja företagen åt och medianvärdet kommer endast att nämnas. Då medianvärdet skiljer sig marginellt från medelvärdet tyder det på att extremvärden saknas.

Utifrån denna uppdelning av företagen undersöks vad som skiljer företag från de båda grupperna åt, eller annorlunda uttryckt vad som karakteriserar ett bra företag respektive ett sämre företag utifrån vår undersökning.

⁵⁵ Cicourel, Aaron V., *Method and measurement in sociology* (1964); Garfinkel, Harold, *Studies in ethnomethodology* (1967)

⁵⁶ Se Bilaga 1

⁵⁷ Körner, Svante, Wahlgren, Lars, *Praktisk Statistik* (1996)

2.3.3 Hypotesvariabler

Som hjälp till att tolka empirin testade vi en rad hypoteser statistiskt. Hypoteser är preciserade antaganden om samband mellan tydligt definierade och säkert mätbara variabler. De hypoteser som kommer att provas är som följer.

Finns det något samband mellan följande variabler och företagens riskredovisning?:

- Antal anställda
- Bransch
- Huvudkontorets säte
- Nettoomsättning
- Noterade i USA
- Revisionsbyrå
- Soliditet
- Vinst per aktie

Anledningen till att vi har valt ovanstående variabler är att vi anser att de täcker ett ganska brett spektrum. Dessa har valts så att de både täcker faktorer som kan kopplas direkt till det specifika företaget och yttre faktorer som kan påverka företaget. De finansiella nyckeltalen ger en indikation på företagets lönsamhet, och om dessa påverkar företagets riskredovisning kan vara intressant att se. Som mått på företagets storlek har även sambandet mellan antal anställda och riskredovisningen undersökts. Ovanstående är inre faktorer som är specifika för de enskilda företagen. Bransch är främst en yttre variabel och det är intressant att se om det finns skillnader mellan olika branscher. Även revisionsbyrå är en yttre faktor och det kan tänkas att valet av byrå påverkar omfattningen av riskredovisningen. Det måste dock tilläggas att vi inte har undersökt i vilken omfattning revisionsbyråerna även haft konsultuppdrag i företagen. Huvudkontorets säte har vi valt att undersöka för att se om det finns skillnader mellan företag vars huvudkontor är beläget utomlands jämfört med företag som har huvudkontor i Sverige. Den sista variabeln som även är en yttre faktor är ifall företaget är noterat på någon börs i USA. Det kan vara av intresse att se om dessa

bolag som står under den mer reglerade amerikanska lagstiftningen har en bättre riskredovisning än övriga företag.

2.4 Utformning av undersökningsformulär

Vid utformningen av undersökningsformuläret har det gjorts en avvägning av vilka risker som anses viktiga att ta med. Denna avvägning har baserats på den offentliga debatten i facktidskrifter, en undersökning av redovisningen av operationella risker bland banker gjord vid Universitetet i Wien⁵⁸ samt utförda stickprov bland svenska årsredovisningar. Hänsyn har även tagits till de lagar och rekommendationer som reglerar riskredovisningen.

Det svåra vid utformningen av ett frågeformulär är att fastställa vilka frågor som ska vara med och om de frågor som valts täcker det man avser att undersöka. När en undersökning görs är det viktigt att det finns en medvetenhet om vilka felaktigheter som kan tänkas uppkomma och hur dessa bör bemötas. Det talas om en undersöknings validitet och reliabilitet.

2.4.1 Validitet

Validiteten, eller giltigheten, i en undersökning kan definieras som frånvaro av systematiska mätfel⁵⁹. Mäter mätinstrumentet, i detta fall ett undersökningsformulär, det som avses att mäta? Det är även lämpligt att skilja på olika slags validitet.

⁵⁸ Helbok, Günther, Wagner, Christian, *Corporate Financial Disclosure on Operational Risk in the Banking Industry* (2004)

⁵⁹ Lundahl, Ulf, Skärvad, Per-Hugo, a.a. (1999)

2.4.1.1 Inre validitet

Med inre validitet menas hur väl begrepp och operationella (mätbara) definitioner av begrepp överensstämmer.⁶⁰ I den utförda studien är det vilka risker som finns med i undersökningsformuläret som avgör hur hög den inre validiteten är. Det är knappast möjligt att uppnå en 100-procentig inre validitet eftersom företagen ibland redovisar vitt skilda risker. Men genom att identifiera de viktigaste riskerna och ha med dessa i undersökningsformuläret så får undersökningen en relativt hög grad av inre validitet.

2.4.1.2 Yttre validitet

Yttre validitet är hur det värde som fås genom att använda en operationell definition överensstämmer med verkligheten.⁶¹ I denna studie där den faktiska förekomsten av riskredovisning i företagens årsredovisningar mäts genom textanalys uppnås en mycket hög yttre validitet. Hade istället företagen tillfrågats huruvida de redovisar risker skulle man mycket väl kunna tänka sig att deras svar i vissa fall skulle avvika från verkligheten vilket skulle leda till en lägre yttre validitet.

Den yttre validiteten handlar även om ifall studiens resultat går att generalisera på företag utanför själva undersökningen. Detta innebär att ett representativt urval är särskilt viktigt vid kvantitativa studier.⁶² Valet att undersöka de mest omsatta företagen på Stockholmsbörsen kan innebära att urvalet inte är representativt för alla börsbolag. Vi bedömer dock inte denna risk som särskilt stor då de undersökta 31 företagen utgör en förhållandevis stor del av den totala populationen.

⁶⁰ Eriksson, Lars Torsten, Wiedersheim-Paul, Finn, *Att utreda, forska och rapportera* (1999)

⁶¹ *ibid*

⁶² Bryman, Alan, Bell, Emma, *Business research methods* (2003)

2.4.1.3 Mätningens validitet

Mätningens validitet handlar om ifall måttet som används vid undersökningen verkligen reflekterar begreppet som det är menat att ange⁶³. I denna undersökning innebär det att undersökningsformuläret verkligen mäter omfattningen på företagens riskredovisning. Som vi tidigare nämnt har vi bara för avsikt att mäta vilka risker företagen redovisar och inte på vilket sätt de säger sig förebygga dessa risker. Mätningens validitet är även relaterad till reliabiliteten då den förutsätter att mätningen är tillförlitlig⁶⁴.

2.4.2 Reliabilitet

Undersökningar med god reliabilitet, eller representativitet, karaktäriseras av en frånvaro av slumpmässiga mätfel.⁶⁵ Finns god reliabilitet påverkas inte undersökningen av vem som utför den eller omständigheter vid utförandet. Dokumentstudier borde i allmänhet ha en högre reliabilitet än intervjuer då en skriftligt dokumenterad händelse är mer värd som bevismaterial än en muntlig redogörelse.⁶⁶ Det är främst vid användning av intervjuer och enkäter som fel kan uppstå till följd av att respondenterna blir engagerade i de problem de ställs inför och därmed avviker från populationen de representerar. Det är hur mätningarna utförs och hur noggrant informationen bearbetas som bestämmer reliabiliteten.⁶⁷

Hög reliabilitet är särskilt viktig vid kvantitativa studier, då det är viktigt att måtten är konstanta och inte fluktuerar⁶⁸. Det finns anledning att misstänka att företagens

⁶³ Bryman, Alan, Bell, Emma, a.a. (2003)

⁶⁴ ibid

⁶⁵ Lundahl, Ulf, Skärvad, Per-Hugo, a.a. (1999)

⁶⁶ Artsberg, Kristina, a.a. (2003)

⁶⁷ Holme, Idar Magne, Solvang, Bernt Krohn, a.a. (1997)

⁶⁸ Bryman, Alan, Bell, Emma, a.a. (2003)

riskredovisning varierar mellan olika år. Därför har denna undersökning endast hög reliabilitet för år 2003, vilket är året för de granskade årsredovisningarna.

2.4.2.1 Reproduktion

Ett annat viktigt kriterium för forskning inom företagsekonomi är möjligheten till reproduktion (eng. replicability). Detta kriterium ligger mycket nära reliabiliteten och är viktigt för att andra forskare ska kunna kontrollera resultaten om de t.ex. strider mot tidigare forskning inom området. För att reproduktion ska vara möjlig krävs att forskarna i detalj beskriver sitt tillvägagångssätt.⁶⁹ Som tidigare nämnts är just möjligheten till reproduktioner en av innehållsanalysens starka sidor. Vi anser därför att det finns stora möjligheter för andra att genomföra samma studie på ett likvärdigt sätt.

2.5 Litteraturinsamling

Vid starten för uppsatsstudierna hade vi liten kännedom om redovisning av risker. Till att börja med gjordes sökningar på Internet för att få en överblick av ämnet och den offentliga debatten. För att få en ökad kunskap och förståelse för ämnet läste vi sedan in oss på relevant litteratur. Tillvägagångssättet vid litteraturinsamlingen har varit att vi sökt i Lunds Universitets databas LOVISA och den nationella databasen LIBRIS. Forskningsartiklar som har använts i uppsatsens problembakgrund har insamlats genom sökningar på databasen ELIN vid Lunds Universitet. De sökord som använts är ”riskhantering”, ”redovisning av risker”, ”operationell risk”, ”finansiell risk”, ”risk management” samt ”risk”. Vi har även studerat tidigare uppsatser inom samma ämnesområde för att hitta intressant litteratur.

⁶⁹ Bryman, Alan, Bell, Emma, a.a. (2003)

2.5.1 Primär- och sekundärdata

De datakällor som har använts kan definieras antingen som primärdata eller sekundärdata. Material som samlats in av forskaren själv anses vara primärdata medan sekundärdata är något som insamlats eller som återges av någon annan. Det är inte alltid lätt att avgöra skillnaden mellan primär- och sekundärdata, det är materialets plats i studien som är avgörande för vad det är.⁷⁰

Vid bakgrunden och problematiseringen användes sekundärdata i form av litteratur, forskningsartiklar och tidningsartiklar. De viktigaste primärkällorna har varit lagar, normer och företagens årsredovisningar. Just årsredovisningar råder det delade meningar om. I viss litteratur (Artsberg, 2003) betraktas dessa som primärkällor medan annan litteratur (Lundahl & Skärvad, 1999) betraktar årsredovisningarna som sekundärdata. Vi anser att årsredovisningarnas centrala roll i vår studie medför att de kan betraktas som primärkällor.

Vid studier av årsredovisningar gäller det som läsare att tänka på att det till stor del är subjektiv information framtagen av företagen själva. Då vi endast gjort en innehållsanalys av årsredovisningarna påverkar det inte studien, men däremot behöver inte innehållet vara opartiskt. En nackdel med dokumentstudier är att de endast kan användas till att undersöka historiska händelser.⁷¹ Detta har dock ingen inverkan på studien eftersom syftet är att undersöka hur redovisningen av risker ser ut idag och inte hur den kommer att utvecklas i framtiden.

⁷⁰ Artsberg, Kristina, a.a. (2003)

⁷¹ ibid

2.6 Kritik mot kvantitativ forskning

Kvantitativ forskning har genom åren blivit mycket kritiserad, särskilt av förespråkarna för den kvalitativa forskningen. De menar bland annat att kvantitativa forskare inte lyckas skilja människor och sociala institutioner från "the world of nature". Vidare anser kritikerna att mätprocessen besitter en konstgjord och oäkta känsla av precision och noggrannhet. Med detta menas att kopplingen mellan mätningssmetoden som utvecklats av samhällsvetare och begreppen de är avsedda att avslöja är antagen och inte verklig. Tilliten till instrument och tillvägagångssätt menar kritikerna hindrar kopplingen mellan forskning och vardagslivet, dvs. en persons svar på en fråga behöver inte nödvändigtvis stämma överens med personens verkliga beteende. Slutligen kritiserar den kvantitativa forskningen för att skapa en statisk social värld som skild från individerna som utgör den.⁷²

Vi anser det fullt naturligt att den kvantitativa forskningen blivit kritiserad. Alla forskningsmetoder har sina brister då det alltid uppstår ett glapp mellan den ideala modell som konstrueras och den som används i praktiken. Detta glapp beror enligt Bryman & Bell (2003) på två orsaker. För det första på grund av att de som skriver och undervisar om forskningsmetoder inte kan täcka in varenda möjlighet som kan uppkomma i forskningsprocessen. Den andra anledningen är att den forskning som studenter stöter på under sin utbildning inte alltid följer den goda praktik som lärs ut. Detta beror till stor del på begränsade resurser vad gäller tid, kostnad och möjligheter⁷³.

⁷² Bryman, Alan, Bell, Emma, a.a. (2003)

⁷³ ibid

2.7 Sammanfattning

I föregående kapitel har en redogörelse för författarnas val av metod gjorts. Studien har ett deskriptivt/deduktivt metod och karakteriseras av ett kvantitativt angreppssätt. Vi har även tagit upp en del av den kritik som riktas mot den kvantitativa forskningen. I nästa kapitel görs en litteraturgenomgång av riskbegreppet följt av en redogörelse för de typer av risker som ingår i undersökningsformuläret. Detta för att tydliggöra vad som ingår under de olika riskrubrikerna.

3 Vad är risk?

I detta kapitel ges först en allmän introduktion om riskers betydelse för företagen. Detta följs av teori om hur fakta uppstår. Kapitlet avslutas med information om de specifika risker som har legat till grund för undersökningen.

3.1 Riskbegreppets historik

Många äldre ekonomer har behandlat riskfaktorn som en del av belöningen i form av vinst. T.ex. konstaterar Mill att vinst innehåller en ersättning för risktagande.⁷⁴ Knight preciserar begreppet risk redan 1921 genom följande citat:

"It will appear that a measurable uncertainty, or 'risk' proper, as we shall use the term, is so far different from an unmeasurable one that it is not in effect an uncertainty at all. We shall accordingly restrict the term 'uncertainty' to cases of the non-quantitative type. It is 'true' uncertainty, and not risk, as has been argued, which forms the basis of that valid theory on profit..."⁷⁵

Han gör här en distinktion mellan risk och osäkerhet och säger att det är osäkerhet som ger upphov till vinst. Vidare påstår han att risk går att mäta till skillnad från osäkerhet.

Det moderna samhället blir allt mer sårbart. Sedan 1940-talet har riskerna som skapas av människan ökat kraftigt⁷⁶. Det sker ett ökat beroende mellan olika komponenter i

⁷⁴ Knight, F. H., *Risk, Uncertainty and Profit* (1921)

⁷⁵ Knight, F. H., a.a. (1921), sid. 20

⁷⁶ Rosa, A., *Les Assurances de l'Entreprise* (1973)

systemet vilket gör att störningar i en komponent får konsekvenser för hela systemet. Man kan märka att riskmedvetenheten har ökat både bland konsumenter och hos lagstiftande myndigheter. Det blir allt vanligare att företag ställs till ansvar för miljöförstöring och produktfel.⁷⁷

3.2 Hur fakta uppstår

I och med att riskerna som företag utsätts för blivit mer uppmärksammade så ställer detta krav på utvecklandet av metoder att mäta risker. Detta har lett till en rad olika riskmått, vilka presenterats i uppsatsens inledande kapitel. Gemensamt för dessa riskmått är att de alla är baserade på siffror. Som vi tidigare nämnt så upplevs siffror som neutrala och objektiva, och dessutom undviks språkliga och kulturella skillnader. Användandet av endast matematiska och statistiska beräkningar leder till generaliseringar då man antar att verkligheten går att operationalisera till en hypotes som antingen kan förkastas eller bekräftas⁷⁸. Den matematiska och statistiska forskningstraditionen uppfattas av de flesta människor som objektiv och av hög kvalitet⁷⁹. Anledningen till detta är enligt Latour & Woolgar (1986) att vetenskap är en social konstruktion som bygger på artiklar som bekräftar varandras resultat⁸⁰. Fakta konstrueras och motbevisas om det finns tillräckligt starka påståenden som levereras och stöds av sociala relationer som manifesteras genom nätverk⁸¹. Detta överensstämmer med vad Chua (1996) säger om att den matematiska och statistiska forskningstraditionen inte är stark på grund av att den är tekniskt effektiv utan därför att den är inbäddad i sociala relationer⁸².

⁷⁷ Sandin, Alf, a.a. (1980)

⁷⁸ Chua, Wai Fong, *Radical Development in Accounting Thought* (1986)

⁷⁹ Chua, Wai Fong, a.a. (1996)

⁸⁰ Wahlström, Gunnar, *Worrying but accepting new measurements: the case of Swedish bankers and operational risk* (2005)

⁸¹ ibid

⁸² ibid

När en vetenskapsman lägger fram ett påstående är hans mål att det ska få en så faktalik status som möjligt. Om påståendet möter stort motstånd kan han dock bli tvungen att modifiera sitt påstående innan det blir betraktat som fakta.⁸³ Verkligheten kan inte förklara varför ett påstående blir fakta eftersom det är först efter att det blivit fakta som effekten på verkligheten erhålles⁸⁴.

Det skrivna ordet är mycket viktigt vid konstruktionen av fakta⁸⁵. Därför är företagets årsredovisningar betydelsefulla vid spridning av information om företaget. Anledningen till att skrifter är övertygande beror enligt Latour (1980) på att de besitter en rad fördelar, bland annat följande: flyttningsbara (eng. mobility), oföränderliga (eng. immutability), förändringsbara i skala (eng. scale variability), reproducerbara (eng. reproducibility), samlingsbara (eng. collectibility) och bedömningsbara (eng. examinability)⁸⁶. Även om fakta är övertygande är det tolkningen som avgör dess öde⁸⁷. Det innebär i så fall att det är läsarens tolkning av årsredovisningen som avgör om innehållet är att betrakta som fakta eller inte.

3.3 Företagens risker

Drygt 80 % av alla skador som drabbar oss globalt beror direkt eller indirekt på mänskliga faktorer. Resterande andel beror på naturkatastrofer. Med tanke på att vi i Sverige är relativt förskonade från större naturkatastrofer, som t.ex. jordbävningar och orkaner, så innebär det att mänskliga orsaker står för en ännu större andel av skadorna i vårt land. Amerikanen J.M. Juran, som är något av en guru inom

⁸³ Latour, Bruno, Woolgar, Steve, *Laboratory Life – The Construction of Scientific Facts* (1986)

⁸⁴ ibid

⁸⁵ ibid

⁸⁶ Chua, Wai Fong, a.a. (1996)

⁸⁷ Latour, Bruno, Woolgar, Steve, a.a. (1986)

kvalitetssäkring, hävdar att arbetsledningen svarar för merparten av de fel som begås i ett företag medan "jobbarna" endast står för 15 % av felen.⁸⁸

Företag utsätts för en mängd olika risker. I detta kapitel redogörs endast för de risker som undersökts i företagens årsredovisningar. Det finns ett flertal olika sätt att dela in risker beroende på vilka effekter man vill mäta. I försäkringsbranschen t.ex. spelar indelningen av Willet (1951) i dynamiska och statiska risker stor roll.⁸⁹

Vid redovisningen av en risk uppstår det ett problem ifall man ska redogöra för sannolikheten för en viss risk eller den största uppskattade skadan en risk kan ge upphov till. Då det ofta handlar om relativt små sannolikheter i risksammanhang är det bättre att redovisa den största rimliga konsekvensen.⁹⁰ I undersökningen har utgångspunkten inte varit på vilket sätt risker redovisas (kvalitativt) utan om de redovisas (kvantitativt).

3.4 Riskerna i undersökningen

Nedan förtydligas de risker som ingår i undersökningsformuläret. Det finns många olika sätt att kategorisera risker. Bl.a. talar man ofta om affärsrisker, operationella risker, strategiska risker och finansiella risker. I vår undersökning har riskerna indelats i operationella och finansiella. Anledningen till att vi har begränsat oss till dessa två kategorier är dels för att undvika gränsdragningsproblem som kan uppkomma vid indelning i fler kategorier, och dels för att de två valda kategorierna stämmer väl överens med de risker som ingår i undersökningen.

⁸⁸ Hamilton, Gustaf, *Risk Management 2000* (1996)

⁸⁹ Sandin, Alf, a.a. 1980

⁹⁰ Thedéen, T., *Presentation av risk. Projekt "Riskgenerering och risk bedömning i ett samhälleligt perspektiv"* (1977)

3.4.1 Operationella risker

I de nya kapitaltäckningsreglerna för banker, Basel II, definieras operationella risker enligt följande: *”the risk of direct or indirect loss resulting from inadequate or failed internal processes, people, and systems or from external events”*⁹¹

3.4.1.1 Forskning och utveckling

Det är av stor vikt i många företag att genom forskning utveckla nya produkter. Om man inte lyckas med det finns det risk för att företaget inte längre kan hävda sig på marknaden.⁹²

För att få ett ”ja” i vår undersökning måste företaget nämna att det finns en risk att man inte lyckas ta fram nya produkter.

3.4.1.2 Försäkringsrisk

Försäkringsrisken avser de kostnader företaget kan drabbas av på grund av ett otillräckligt försäkringsskydd. Det är dock viktigt att förstå att det finns en hel del skador och förluster som inte kan försäkras, så kallade dolda kostnader⁹³.

För att få ett ”ja” i undersökningen krävs det att företaget på något sätt informerar om hur väl de försäkringar man har täcker potentiella kostnader. Vi har inte räknat med försäkringar gällande pensionskostnader.

⁹¹ Basel Committee on Banking Supervision, *The New Basel Capital Accord* (2001), s.94

⁹² Hamilton, Gustaf, a.a. (1996)

⁹³ ibid

3.4.1.3 Katastrofer

Med katastrofer menas skador som slår ut företaget. Denna risk är generellt mycket liten men den får stora konsekvenser för företaget.⁹⁴ Det innefattar både naturkatastrofer och katastrofer orsakade av tekniska olyckor.

För att få ett ”ja” i undersökningen måste det i årsredovisningen framgå att det föreligger en risk för att en eventuell katastrof kan inträffa som påverkar företagets verksamhet.

3.4.1.4 Konjunktur

Denna risk avser hur känsligt företaget är för fluktuationer i det ekonomiska klimatet.

För att få ett ”ja” i undersökningen krävs det att företaget informerar hur känsliga man är för svängningar i konjunkturen. Det räcker inte att man bara nämner hur konjunkturen ser ut för tillfället.

3.4.1.5 Konkurrens

Med konkurrensrisk avses risken att någon konkurrent tar fram en ny teknisk lösning som gör företagets produkter omoderna och svåra att sälja. Det kan även vara så att konkurrenten pga. minskade produktionskostnader kan sälja likvärdiga produkter till ett lägre pris.

För att få ett ”ja” i undersökningen måste det framgå att konkurrensen är en risk för företaget och på vilket sätt det är en risk. Det räcker inte att vagt nämna att man t.ex. har starka konkurrenter.

⁹⁴ Hamilton, Gustaf, a.a. (1996)

3.4.1.6 Kriminella handlingar

Under de senaste decennierna har ”insiderbrotten” i företagen ökat markant. Förr såg man hotet utifrån i form av stöld, sabotage, spionage etc., som de största riskerna men i dagens samhälle är dessa brott av ringa betydelse jämfört med den ekonomiska brottslighet som företagens anställda svarar för.⁹⁵

För att få ett ”ja” i undersökningen måste det på något sätt framgå att företaget är känsligt för eller har blivit utsatt för kriminella handlingar.

3.4.1.7 Miljörisk

Miljörisken innefattar de kostnader som kan drabba företag för att uppfylla strängare miljölagstiftning, sanera förorenad mark och ordna effektivare avfallshantering. Producenten har även ett ansvar för de miljöproblem en produkt kan ge upphov till under dess användning och som avfall⁹⁶.

För att få ett ”ja” i undersökningen behöver företaget informera om vilka miljörisker som föreligger i verksamheten. Det räcker inte att bara informera om det miljöarbete som görs om man inte nämner något om risker.

3.4.1.8 Personalk

Med personalk menar vi risken att företaget inte lyckas rekrytera personal med önskvärd kompetens.

⁹⁵ Hamilton, Gustaf, a.a. (1996)

⁹⁶ ibid

För att få ett ”ja” i undersökningen måste företaget antingen nämna att det finns risk för svårigheter vid rekrytering eller så måste de nämna vad de gör för att undvika att det ska uppstå rekryteringsproblem.

3.4.1.9 Politisk risk

Politisk risk avser risken att myndigheterna i ett land där företaget är verksamt försvarar eller omöjliggör fortsatt verksamhet genom politiska beslut eller myndighetsutövande. Andra händelser som kan utgöra politisk risk är krig och revolution⁹⁷.

För att få ett ”ja” i undersökningen måste årsredovisningen innehålla information om att det finns risk för politisk orolighet i något land företaget eller dess samarbetspartners är verksamma i eller att det finns lagförslag som kan påverka företagets verksamhet.

3.4.1.10 Produktansvar

Denna risk avser kostnader som kan drabba företag för att rätta till uppkomna fel i produkter. För att skydda sig mot produktansvarskrav är det viktigt att produktens användningsområde står tydligt angivet⁹⁸.

För att få ett ”ja” i undersökningen måste årsredovisningen innehålla information om faktiska eller beräknade kostnader för brister i företagets produkter, t.ex. garantikostnader.

⁹⁷ Hamilton, Gustaf, a.a. (1996)

⁹⁸ ibid

3.4.1.11 Råvarurisk

Vissa företag kan vara beroende av råvaror som det råder brist på. Det kan i sin tur leda till stor volatilitet i prisnivån.

För att få ett ”ja” i undersökningen krävs att företaget nämner att det finns risk för brist på råvaror som används i företagets verksamhet.

3.4.1.12 Rättslig risk

Rättslig risk innebär att det uppkommer en tvist som måste lösas i domstol och som kan bli ekonomiskt kostsam för företaget.

För att få ett ”ja” i undersökningen krävs det att företaget informerar om att det drivs, eller kan komma att drivas rättsliga processer gentemot företaget.

3.4.1.13 Skatterisk

Med skatterisk menas risken för att skattemyndigheten i något land där företaget är skattepliktigt kan komma att underkänna företagets deklaration med en ökad skattekostnad som följd.

För att få ett ”ja” i undersökningen måste företaget informera om att det föreligger en skatterättslig tvist.

3.4.2 Finansiella risker

Finansiella risker uppstår när företag handlar med finansiella instrument. I begreppet finansiella instrument ingår både finansiella tillgångar som t.ex. kassa och placeringar samt finansiella skulder såsom lån från kreditinstitut. Hit räknas även finansiella

derivat. Derivat är ett samlingsnamn för olika kontraktstyper där de vanligaste är terminer, swappar och optioner. Derivatet förekommer främst på råvarumarknaden, valutamarknaden samt räntemarknaden. Målet med dessa finansiella derivat är att kontrollera och minska de finansiella riskerna. Det är dock möjligt att även använda derivaten i spekulations syfte vilket kan leda till stora förluster för företagen. De stora företagen har i syfte att begränsa denna risk utarbetat någon form av finanspolicy som anger riktlinjer för handel med derivat.⁹⁹

För att få ett ”ja” i undersökningen på någon av de finansiella riskerna måste företaget tydligt informera om denna risk.

3.4.2.1 Valutarisk

Valutarisk är en av tre prisrisker. De övriga är ränterisk och marknadsrisk. Valutarisken är risken för att förändringar i valutakurser påverkar värdet på ett finansiellt instrument.¹⁰⁰

3.4.2.2 Ränterisk

Ränterisken visar hur förändringar i räntenivån påverkar företagens finansnetto och värdet av företagens finansiella instrument, såsom kassa och bank, placeringar, lån från kreditinstitut etc.¹⁰¹

⁹⁹ Hamilton, Gustaf, a.a. (1996)

¹⁰⁰ RR 27 p.37

¹⁰¹ ibid

3.4.2.3 Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för att värdet på finansiella instrument varierar på grund av fluktuationer i marknadspris, både på grund av faktorer som är specifika för ett specifikt värdepapper och faktorer som påverkar alla värdepapper på marknaden.¹⁰²

3.4.2.4 Kreditrisk

Företag utsätts ständigt för risken att någon motpart i finansiella instrument inte fullföljer sina åtaganden. Det kan vara finansiella institutioner där företagen har kassa och banktillgodohavanden samt kort- och långfristiga placeringar.¹⁰³

3.4.2.5 Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken att ett företag får problem att skaffa fram likvida medel för att möta åtaganden. Denna risk kan uppstå om företaget har svårt att snabbt sälja en tillgång till dess verkliga värde.¹⁰⁴

3.4.2.6 Kassaflödesrisk

Detta är risken för att de framtida kassaflöden som är förknippade med ett monetärt finansiellt instrument varierar i storlek. Kassaflödesrisken kan exempelvis uppstå när ett låns effektiva ränta förändras. Vanligtvis sker ingen förändring av instrumentets verkliga värde¹⁰⁵

¹⁰² RR 27 p.37

¹⁰³ ibid

¹⁰⁴ ibid

¹⁰⁵ ibid

3.4.2.7 Refinansieringsrisk

Denna risk avser risken att refinansieringen av förfallande lån blir svår eller kostsam.

3.5 Sammanfattning

I detta kapitel har det diskuterats kring riskbegreppets historia och de olika risker som företag utsätts för. Detta följs av en grundlig genomgång av de risker som tagits med i undersökningen. Det redovisas även för vilka kriterier som ställs för att ett företag ska anses ha redovisat en specifik risk. I kommande kapitel kommer det att redogöras för undersökningens resultat.

4 Resultat av undersökningen

I detta kapitel presenteras den data som insamlats i undersökningen. Vidare kategoriseras företagen i bra respektive sämre företag efter uppställda kriterier utifrån deras riskredovisning.

4.1 Inledning

Maxpoängen på undersökningen var 20 poäng vilket inget företag uppnådde. Medelpoängen var 10,39 varav 14 företag hade ett värde över medelpoängen och 17 företag låg under medelpoängen. Medianen, det vill säga det mittersta värdet av observationerna var 10. Det företag som hade den bästa riskredovisningen enligt undersökningen var Ericsson med resultatet 17. Det företag som uppnådde den lägsta poängen var Atlas Copco som bara fick 6 poäng. Maxpoängen för de operationella riskerna var 13 poäng, Ericsson var även här i topp med 11 poäng. Medelpoängen var 5,61 och medianen 6. Maxpoängen för de finansiella riskerna var 7. Medelvärdet var 4,77 och medianen 5. Här var det 5 företag som uppnådde 6 poäng.

Indelningen av företagen i en ”bra” respektive ”sämre” grupp presenteras i tabell 1 nedan.

Tabell 1. Indelning av företagen i bra respektive sämre grupp

Bra företag	Poäng	Sämre företag	Poäng
Ericsson	17	ABB	10
AstraZeneca	14	Electrolux	10
Holmen	13	Getinge	10
Nokia	13	Skandia	10
Industrivärden	12	SSAB	10
Investor	12	Trelleborg	10
SEB	12	Autoliv	9
Stora Enso	12	OMX	9
Gambro	11	SCA	9
Nordea Bank	11	Scania	9
Sandvik	11	SHB	9
Securitas	11	TeliaSonera	9
Swedish Match	11	FöreningsSparbanken	8
Volvo	11	Skanska	8
		SKF	8
		Assa Abloy	7
		Atlas Copco	6
Antal företag:	14	Antal företag:	17

4.2 Antal anställda

Vid en närmare granskning om det finns några skillnader mellan antal anställda hos de undersökta företagen och resultatet av riskredovisningen delades företagen in i fyra grupper efter kvartiler, q1, q2 och q3. Under den första kvartilen ligger ca 25 % av observationerna och således ligger ca 25 % ovanför q3. Medianen är detsamma som q2 och utgör alltså undersökningens mittobservation. Då en observation består av ett udda antal ska medianen ingå både i den övre och undre hälften av materialet¹⁰⁶. I detta fall innebär det att Atlas Copco ingår både i den övre och i den undre hälften. Företagen med minst antal anställda hamnade under den första kvartilen och presenteras i tabellen nedan. Vi kallar dessa företag grupp 1.

¹⁰⁶ Körner, Svante, Wahlgren, Lars, a.a. (1996)

Tabell 2. Företag med minst antal anställda

Grupp 1	Total poäng	Antal anställda
Investor	12	629
OMX	9	1682
Industrivärden	12	2581
Holmen	13	4927
Skandia	10	5936
Getinge	10	6060
Sandvik	11	6948
SHB	9	9258

Tabellen ovan visar vilka företag som ingår i grupp 1. Medelvärdet för dessa företag blev 10,75 och medianen blev 10,5. Gruppen som helhet hamnade över det totala medelvärdet för samtliga företag på 10,39. Fyra av gruppens företag låg över detta värde och fyra låg följaktligen under.

Genom att göra ett t-test prövar vi hypotesen att företagen som ingår i grupp 1 har bättre riskredovisning än övriga företag. Vi testar nollhypotesen att företag i gruppen med lägst antal anställda och företagen i övriga grupper har likvärdig riskredovisning mot den ensidiga mothypotesen att företagen i gruppen med lägst antal anställda har bättre riskredovisning än övriga företag. När man gör ett t-test ska variansen för analysvariabeln vara densamma i de båda populationer som jämförs¹⁰⁷. Om man har anledning att misstänka att varianserna i de båda populationerna inte är lika får man titta på Levene's test. Testet visar i detta fall att p-värdet är 32,8 %¹⁰⁸. Eftersom p-värdet för Levene's test är över 5 % finns det inte någon säkerställd skillnad i spridning. Därför väljer vi att anta att variansen är densamma i de båda populationerna. Detta ger oss ett t-värde på 0,709 vilket ger p-värdet (Sig. (2-tailed)) 48,4 %¹⁰⁹. Då vi testar mot en ensidig mothypotes får vi fram det ensidiga p-värdet genom att halvera det tvåsidiga. Det innebär att p-värdet är 24,2 %. Då p-värdet är >

¹⁰⁷ Wahlgren, Lars, *SPSS steg för steg* (2005)

¹⁰⁸ Se bilaga 2 tabell 1

¹⁰⁹ Se bilaga 2 tabell 1

2,5 % kan vi inte förkasta nollhypotesen. Med en konfidensgrad på 95 % är det därmed ej statistiskt säkerställt att företag i grupp 1 har bättre riskredovisning än övriga företag.

Företagen som ligger mellan första och andra kvartilen kallar vi för grupp 2. De presenteras i nedanstående tabell.

Tabell 3. Företag mellan q1 och q2 sett till antal anställda

Grupp 2	Total poäng	Antal anställda
SSAB	10	9374
Swedish Match	11	15115
FöreningsSparbanken	8	15366
Trelleborg	10	15855
SEB	12	17832
Gambro	11	21273
Autoliv	9	21418
Atlas Copco	6	25707

Medelvärdet för grupp 2 blev 9,625 och medianen var 10,0. Tre av företagen i gruppen placerade sig över totala medelvärdet medan fem företag låg under. Gruppen som helhet placerade sig under det totala medelvärdet. Genom att pröva hypotesen att företagen i grupp 2 skulle ha sämre riskredovisning än övriga företag kom vi fram till p-värdet 19,05 % $(0,381/2)^{110}$. Det innebär att sambandet ej är signifikant.

Grupp 3 består av företagen mellan andra och tredje kvartilen. Tabell 4 visar vilka företag som ingår i denna grupp.

¹¹⁰ Se bilaga 2 tabell 2

Tabell 4. Företag mellan q2 och q3 sett till antal anställda

Grupp 3	Total poäng	Antal anställda
Atlas Copco	6	25707
TeliaSonera	9	26188
Assa Abloy	7	28708
Scania	9	29112
Nordea Bank	11	33101
SKF	8	37632
SCA	9	44191
Stora Enso	12	44264

Medelvärdet för grupp 3 blev 8,875 och medianen var 9,0. Detta var den sämsta gruppen i undersökningen och den hamnade därmed under det totala medelvärdet. Endast två av företagen hamnade över det totala medelvärdet och sex företag hamnade under. Vid hypotesprövning av sambandet mellan att tillhöra grupp 3 och ha sämre redovisning än övriga företag fick vi p-värdet 2,4 % $(0,048/2)^{111}$. Det innebär att det finns ett signifikant samband mellan att tillhöra grupp 3 och i genomsnitt ha sämre riskredovisning än övriga företag.

Slutligen hamnar företagen som ligger över den tredje kvartilen i grupp 4 som presenteras i tabellen nedan.

¹¹¹ Se bilaga 2 tabell 3

Tabell 5. Företag med flest antal anställda

Grupp 4	Total poäng	Antal anställda
Nokia	13	51605
Ericsson	17	57182
AstraZeneca	14	61900
Skanska	8	69669
Volvo	11	73166
Electrolux	10	77140
ABB	10	116264
Securitas	11	210984

Medelvärdet blev 11,75 och medianen 11,0. Denna grupp fick det högsta medelvärdet och hamnade över det totala medelvärdet. Av gruppens åtta företag hamnade fem företag över det totala medelvärdet och tre hamnade under. Genom att göra ett t-test får vi fram p-värdet 1,5 % $(0,03/2)^{112}$. Alltså är det statistiskt säkerställt med en konfidensgrad på 97 % att gruppen företag med flest anställda i genomsnitt har bättre riskredovisning än övriga företag.

Bäst riskredovisning fanns i gruppen med flest antal anställda följt av gruppen med lägst antal anställda. Av de fyra bästa företagen: Ericsson (17), AstraZeneca (14), Holmen (13) och Nokia (13) återfinns tre av dessa i gruppen med flest antal anställda. Undantaget är Holmen som återfinns i den första gruppen. Nämnas bör att företaget med sämst riskredovisning återfinns i både grupp 2 och 3 och därför till viss del drar ner resultaten för dessa grupper. Medelvärdet för dessa grupper exklusive Atlas Copco blir 10,14 respektive 9,29. Alltså är det inte enbart Atlas Copco som drar ner dessa gruppers medeltal, även om skillnaden blir mindre.

Vi har även gjort en regressionsanalys för att se om det finns något linjärt samband mellan antalet anställda och riskredovisningen. Detta gav oss en

¹¹² Se bilaga 2 tabell 4

determinationskoefficient (R^2) på 0,012¹¹³. Det innebär att endast 1,2 % av variationen i poäng kan förklaras av att företagen är olika stora sett till antalet anställda. Vi får även ett p-värde på 0,561¹¹⁴ vilket innebär att sambandet inte är signifikant.

4.3 Bransch

4.3.1 Industri

Den största branschen i vår undersökning är industriföretag med tio företag. Dessa presenteras med poäng i tabellen nedan.

Tabell 6. Industriföretag

Industri	Total poäng
ABB	10
Assa Abloy	7
Atlas Copco	6
Autoliv	9
Sandvik	11
Scania	9
Skanska	8
SKF	8
Trelleborg	10
Volvo	11

Medelvärdet bland industriföretagen blev 8,9 och medianvärdet 9,0. Endast två av företagen i branschen ligger över det totala medelvärdet på 10,39 och hela åtta företag

¹¹³ Se bilaga 3

¹¹⁴ Se bilaga 3

ligger således under. Genom en hypotesprövning testar vi hypotesen att industriföretag har sämre riskredovisning än övriga. Nollhypotesen blir att det inte finns någon skillnad på industriföretagen och övriga företags riskredovisning. T-testet ger oss ett p-värde på 0,35 % $(0,007/2)^{115}$. Det innebär att det är statistiskt säkerställt till 99 % att industriföretagen i genomsnitt har sämre riskredovisning än övriga branscher då nollhypotesen kan förkastas.

4.3.2 Hälsovård

I branschen hälsovård återfinns tre av de undersökta företagen. De presenteras i nedanstående tabell.

Tabell 7. Företag i hälsovårdsbranschen

Hälsovård	Total poäng
Astra Zeneca	14
Gambro	11
Getinge	10

Medelvärdet för branschen hälsovård hamnade på 11,67 och medianen på 11,0. Här hamnade två av tre företag över det totala medelvärdet för samtliga företag vilket även gruppen totalt gjorde. För att ta reda på om det är statistiskt säkerställt att branschen har bättre riskredovisning än övriga branscher görs ett t-test. Då får vi ett p-värde på 14,7 % $(0,294/2)^{116}$. Det är alltså inte statistiskt säkerställt att hälsovårdsföretagen har bättre riskredovisning.

¹¹⁵ Se bilaga 2 tabell 5

¹¹⁶ Se bilaga 2 tabell 6

4.3.3 Konsumentvaror

I branschen konsument ingick endast två företag. De presenteras i nedanstående tabell.

Tabell 8. Företag i branschen konsumentvaror

Konsumentvaror	Total poäng
Electrolux	10
Swedish Match	11

Medelvärdet samt medianen för branschen var 10,5 vilket är över det totala medelvärdet för samtliga företag. Ett av företagen hamnade över det totala medelvärdet för samtliga företag och ett hamnade under. När vi gör en hypotesprövning för att se om branschen i genomsnitt har bättre riskredovisning än övriga branscher får vi p-värdet 47,05 % $(0,941/2)^{117}$. Alltså är det inte statistiskt säkerställt.

4.3.4 Telekommunikation

I branschen telekommunikation återfinns tre företag. De presenteras i nedanstående tabell.

Tabell 9. Telekomföretag

Telekommunikation	Total poäng
Ericsson	17
Nokia	13
TeliaSonera	9

Medelvärdet och medianen för gruppen är 13,0 vilket är över det totala medelvärdet för samtliga företag. Två av branschens företag ligger över medelvärdet. Genom att

¹¹⁷ Se bilaga 2 tabell 7

göra en hypotesprövning för att se om telekombranschen i genomsnitt har bättre riskredovisning än övriga branscher fick vi ett p-värde på 1,35 % (0,027/2)¹¹⁸. Det innebär att branschen med 98 % säkerhet har bättre riskredovisning än övriga branscher.

4.3.5 Finans

I denna bransch som är den näst största branschen återfinns åtta företag. De presenteras i nedanstående tabell.

Tabell 10. Företag i finansbranschen

Finans	Total poäng
FöreningsSparbanken	8
Industrivärden	12
Investor	12
Nordea Bank	11
OMX	9
SEB	12
SHB	9
Skandia	10

Medelvärdet för branschen är 10,38 och medianen är 10,5. Medelvärdet är alltså nästan identiskt med det totala medelvärdet för samtliga företag som låg på 10,39. I branschen återfinns fyra företag som ligger över medelvärdet och fyra som ligger under. Det p-värde vi får fram när vi gör en hypotesprövning för att se om branschen har sämre riskredovisning än övriga branscher blir 49,3 % (0,986/2)¹¹⁹. Det är med andra ord långt ifrån säkerställt att branschen skulle ha sämre riskredovisning. Resultatet är inte särskilt förvånande då branschen ligger så nära det totala medelvärdet.

¹¹⁸ Se bilaga 2 tabell 8

¹¹⁹ Se bilaga 2 tabell 9

4.3.6 Råvaror

I råvarubranschen ingår fyra av de undersökta företagen. De presenteras i tabellen nedan.

Tabell 11. Företag i råvarubranschen

Råvaror	Total poäng
Holmen	13
SCA	9
SSAB	10
Stora Enso	12

Medelvärdet för företagen i råvarubranschen blev 11,0 vilket även blev värdet på medianen. Branschens medelvärde hamnade alltså över det totala medelvärdet. Två av företagen hamnade över detta medelvärde och två hamnade under. För att se om det är statistiskt säkerställt att råvarubranschen har bättre riskredovisning än övriga branscher har ett t-test gjorts. P-värdet på 27,85 % $(0,557/2)^{120}$ visar att ett sådant samband inte är signifikant.

4.3.7 Tjänster

I branschen tjänster återfinns endast ett företag, Securitas, som presenteras i tabellen nedan.

Tabell 12. Företag i tjänstebranschen

Tjänster	Total poäng
Securitas	11

¹²⁰ Se bilaga 2 tabell 10

Medelvärdet och medianen blev således 11 vilket är över det totala medelvärdet för samtliga företag. Då branschen endast är representerad av ett företag i undersökningen är det egentligen meningslöst att testa om skillnaden gentemot andra branscher är statistiskt säkerställd. Vi har dock tagit fram ett p-värde på 39,05 % $(0,781/2)^{121}$ som visar att det inte är statistiskt säkerställt att tjänstebanschen har bättre riskredovisning än övriga branscher.

4.3.8 Sammanfattning

Det finns ingen bransch där samtliga företag ligger över eller under det totala medelvärdet.¹²² De branscher som enligt medelvärdet klart skiljer sig från det totala medelvärdet är industri, hälsovård och telekommunikation. Industribranschen ligger under medelvärdet medan hälsovård och telekommunikation ligger över medelvärdet. Övriga företag ligger i närheten av det totala medelvärdet.

Vår hypotesprövning visar att det är statistiskt säkerställt att industribranschen i snitt har sämre riskredovisning och branschen telekommunikation har bättre riskredovisning än övriga branscher. För övriga branscher finns det inget signifikant samband.

4.4 Huvudkontor

Av de 31 företag som ingår i undersökningen har fyra företag sitt säte utomlands. Dessa företag återfinns i nedanstående tabell.

¹²¹ Se bilaga 2 tabell 11

¹²² Undantaget tjänstebanschen som endast består av ett företag.

Tabell 13. Företag med huvudkontor utomlands

	Poäng	Huvudkontor
Nokia	13	Finland
Stora Enso	12	Finland
ABB	10	Schweiz
AstraZeneca	14	Storbritannien

Medelvärdet för dessa företag blir 12,25 och medianen 12,5. Detta innebär att företagen med huvudkontor i ett annat land än Sverige har ett högre medelvärde än medelvärdet för samtliga företag i undersökningen som låg på 10,39. Skillnaden blir ännu större om man endast jämför med företagen som har huvudkontor i Sverige. För dessa företag blir medelvärdet 10,11 och medianen 10. Detta tyder på ett möjligt samband mellan företagens säte och omfattningen på deras riskredovisning.

Vi har undersökt om detta samband är statistiskt säkerställt genom en hypotesprövning. Då fick vi ett p-värde på 3,35 % $(0,067/2)^{123}$ vilket innebär att sambandet inte är signifikant med en konfidensgrad på 95 %. Det är dock statistiskt säkerställt till 93 % att företag med huvudkontoret beläget utomlands i genomsnitt har bättre riskredovisning.

4.5 Nettoomsättning

Vi har delat in företagen i olika grupper efter deras nettoomsättning på samma sätt som gjordes med antal anställda. Då antalet företag är udda får SKF som utgör medianen vara med i både grupp 2 och 3.

¹²³ Se bilaga 2 tabell 12

Tabell 14. Företag med lägst nettoomsättning

Grupp 1	Total poäng	Nettoomsättning
OMX	9	2621000
Investor	12	3331000
Industrivärden	12	4075000
Getinge	10	9187000
Sandvik	11	12321000
Swedish Match	11	13079000
Holmen	13	16239000
Trelleborg	10	18296000

Tabellen ovan visar vilka företag som ingår i grupp 1. Både medelvärdet och medianvärdet för grupp 1 är 11,0 vilket är över det totala medelvärdet för alla företag. Fem av gruppens åtta företag ligger över detta medelvärde. En hypotesprövning visar att det inte är statistiskt säkerställt att företagen i grupp 1 har bättre riskredovisning än övriga företag då p-värdet blir 15,65 % $(0,313/2)^{124}$.

Tabell 15. Företag mellan q1 och q2 sett till nettoomsättning

Grupp 2	Total poäng	Nettoomsättning
SSAB	10	20056000
SHB	9	21797000
FöreningsSparbanken	8	23976000
Assa Abloy	7	24260000
Gambro	11	26215000
SEB	12	27071000
Autoliv	9	38034675
SKF	8	41744000

Tabell 15 visar vilka företag som ingår i grupp 2. Medelvärdet för grupp 2 blir 9,25 och medianen 9,0. Medelvärdet för gruppen ligger därmed under det totala medelvärdet. Endast två företag ligger över detta medelvärde medan sex företag

¹²⁴ Se bilaga 2 tabell 13

ligger under. En hypotesprövning visar att det inte heller finns något signifikant samband mellan att tillhöra grupp 2 och att ha sämre riskredovisning än övriga grupper. P-värdet blir 5,75 % $(0,115/2)^{125}$.

Tabell 16. Företag mellan q2 och q3 sett till nettoomsättning

Grupp 3	Total poäng	Nettoomsättning
SKF	8	41744000
Atlas Copco	6	44842000
Scania	9	51425000
Nordea Bank	11	52622451
Skandia	10	77232000
TeliaSonera	9	85168000
SCA	9	87314000
Stora Enso	12	109998364

De företag som ingår i grupp 3 visas i tabellen ovan. Även medelvärdet för grupp 3 är 9,25 och medianen 9,0 vilket placerar gruppen i sin helhet under det totala medelvärdet. Även i denna grupp ligger två av åtta företag över det totala medelvärdet på 10,39. Vi gör även här en hypotesprövning där vi testar om företagen i grupp 3 i genomsnitt har sämre riskredovisning än övriga företag. P-värdet blir precis som för föregående grupp 5,75 % $(0,115/2)^{126}$ vilket innebär att sambandet ej är signifikant.

¹²⁵ Se bilaga 2 tabell 14

¹²⁶ Se bilaga 2 tabell 15

Tabell 17. Företag med högst nettoomsättning

Grupp 4	Total poäng	Nettoomsättning
Ericsson	17	119279000
Electrolux	10	124207000
Skanska	8	132962000
ABB	10	134854125
AstraZeneca	14	135241575
Volvo	11	183291000
Nokia	13	266184835
Securitas	11	588503000

Tabellen ovan visar vilka företag som ingår i grupp 4. Medelvärdet för grupp 4 ligger på 11,75 och medianen är 11,0. Gruppen ligger därmed över det totala medelvärdet. Fem av företagen ligger över detta medelvärde medan tre företag ligger under. Genom hypotesprövning får vi fram p-värdet 1,5 % $(0,03/2)^{127}$ vilket innebär att det är statistiskt säkerställt att företagen i grupp 4 i genomsnitt har bättre riskredovisning än övriga företag.

Resultaten visar att företag med lägst respektive högst nettoomsättning har den bästa riskredovisningen. Detta tyder på att det inte finns något direkt samband att storleken på nettoomsättningen påverkar företagets riskredovisning. Genom att göra en regressionsanalys kan vi konstatera att endast 4 % av variansen i poäng beror på skillnaden av företagets nettoomsättning ($R^2 = 0,04$)¹²⁸. P-värdet 27,8 %¹²⁹ visar att sambandet inte är statistiskt säkerställt.

¹²⁷ Se bilaga 2 tabell 16

¹²⁸ Se bilaga 3

¹²⁹ Se bilaga 3

4.6 Noterade i USA

Av de 31 företag som ingår i undersökningen var åtta noterade i USA under år 2003.¹³⁰ Poängen för dessa företag presenteras i tabellen nedan.

Tabell 18. Företag noterade i USA (2003)

	Total poäng:
ABB	10
Astra Zeneca	14
Autoliv	9
Electrolux	10
Ericsson	17
Nokia	13
TeliaSonera	9
Volvo	11

Medelvärdet för företagen noterad i USA blev 11,63 poäng och medianen 10,5. Här går att utläsa att dessa företag har ett högre medelvärde än det totala medelvärdet som låg på 10,39. Görs jämförelsen bara mot de företag som ej är noterade i USA blir skillnaden större då dessa företag har ett medelvärde på 9,96. Detta tyder på att det kan finnas ett samband mellan notering i USA och bra riskredovisning.

Genom att göra ett t-test prövar vi hypotesen att företag noterade i USA har bättre riskredovisning än övriga företag. Vi testar nollhypotesen att företag noterade i USA och företag som ej är noterade i USA har likvärdig riskredovisning mot den ensidiga mothypotesen att företag noterade i USA har bättre riskredovisning än företag som ej är noterade i USA. Eftersom p-värdet för Levene's test är över 5 % finns det inte någon säkerställd skillnad i spridning. Därför väljer vi att anta att variansen är densamma i de båda populationerna. Detta ger oss p-värdet 3,1 % (0,062/2)¹³¹. Då p-värdet är > 2,5 % kan vi inte förkasta nollhypotesen. Med en konfidensgrad på 95 %

¹³⁰ TeliaSonera är inte längre noterade i USA.

¹³¹ Se bilaga 2 tabell 17

är det därmed ej statistiskt säkerställt att företag noterade i USA har bättre riskredovisning än övriga företag. Vi kan dock konstatera att det är säkerställt till 93 % att företag noterade i USA har bättre riskredovisning.

4.7 Revisionsbyrå

Vi har delat in företagen efter vilken revisionsbyrå de hade vid bokslutet för 2003. Då en del företag haft fler än en revisionsbyrå kan ett företag vara med i flera grupper. Hänsyn har ej tagits till de revisionsbyråer som vissa företag tilldelats av finansinspektionen.

4.7.1 Deloitte & Touche

Endast fyra av företagen i undersökningen har Deloitte som revisionsbyrå vilket är gör denna grupp till den minsta bland revisionsbyråerna. Dessa företag presenteras i tabellen nedan.

Tabell 19. Företag med Deloitte som revisionsbyrå

Deloitte & Touche	Poäng
FöreningsSparbanken	8
Getinge	10
Sandvik	11
SKF	8

Medelvärdet för denna grupp blir 9,25 och medianen 9,0. Gruppen ligger under det totala medelvärdet för samtliga företag som låg på 10,39. Endast ett av gruppens företag tillhör de bra företagen i undersökningen som har en poäng över det totala medelvärdet. Vi har gjort en hypotesprövning för att se om företag som har Deloitte

som revisionsbyrå har sämre riskredovisning än övriga företag. Det finns inte något statistiskt fastställt samband att det är så då p-värdet visar 13,6 % (0,272/2)¹³².

4.7.2 Ernst & Young

Ernst & Young är revisorer för nio av de undersökta företagen. Dessa företag presenteras i tabellen nedan.

Tabell 20. Företag med E&Y som revisionsbyrå

Ernst & Young	Poäng
ABB	10
Autoliv	9
FöreningsSparbanken	8
Investor	12
OMX	9
Scania	9
SHB	9
Skandia	10
TeliaSonera	9

Medelvärdet för företagen som har Ernst & Young som revisorer blir 9,44 och medianen 9,0. Företagen som använder sig av Ernst & Young hamnar även de under det totala medelvärdet. Hela åtta av de nio företagen i gruppen tillhör gruppen med sämre riskredovisning. En hypotesprövning visar att det inte finns något signifikant samband mellan att ha Ernst & Young som revisionsbyrå och ha dålig riskredovisning. Vid t-test fick vi p-värdet 6,35 % (0,127/2)¹³³ vilket ligger över 2,5 %.

¹³² Se bilaga 2 tabell 18

¹³³ Se bilaga 2 tabell 19

4.7.3 KPMG

Tolv av företagen i vår undersökning har KPMG som revisionsbyrå. Dessa presenteras i tabell 21.

Tabell 21. Företag med KPMG som revisionsbyrå

KPMG	Poäng
AstraZeneca	14
Atlas Copco	6
Holmen	13
Investor	12
Nordea Bank	11
Sandvik	11
Scania	9
SHB	9
Skandia	10
Skanska	8
TeliaSonera	9
Trelleborg	10

För de företag som har KPMG som revisionsbyrå blir medelvärdet 10,17 och medianen 10,0. Företagen i denna grupp hamnade strax under det totala medelvärdet. Värt att notera är dock att två av de fyra bästa företagen hade KPMG som revisionsbyrå (AstraZeneca och Holmen). Gruppen består utav fem bra och sju sämre företag. Det finns inget signifikant samband mellan att ha KPMG som revisionsbyrå och ha en sämre riskredovisning då p-värdet visar 33,15 % $(0,663/2)^{134}$.

¹³⁴ Se bilaga 2 tabell 20

4.7.4 Öhrlings PricewaterhouseCoopers

Öhrlings PWC är revisionsbyrå för 14 av företagen i undersökningen och därmed den största gruppen. Tabellen nedan visar vilka företag som har Öhrlings PWC som revisionsbyrå.

Tabell 22. Företag med Öhrlings som revisionsbyrå

PWC	Poäng
Assa Abloy	7
Electrolux	10
Ericsson	17
Gambro	11
Industrivärden	12
Nokia	13
OMX	9
SCA	9
SEB	12
Securitas	11
SSAB	10
Stora Enso	12
Swedish Match	11
Volvo	11

Medelvärde för företagen som har Öhrlings PricewaterhouseCoopers är 11,07 och medianen 11,0. Företagen som har använt sig av Öhrlings är den enda gruppen som hamnar över det totala medelvärdet för samtliga företag och är alltså den grupp som har högst medelvärde av revisionsbyråerna. I gruppen återfinns företaget med den bästa riskredovisningen (Ericsson) samt företaget med det näst sämsta resultatet av undersökningen (Assa Abloy). Av de 14 företagen i gruppen tillhör nio gruppen med bra företag och fem gruppen med sämre företag baserat på riskredovisningen. Då vår hypotesprövning gav ett p-värde på 5,75 % ($0,115/2$)¹³⁵ är sambandet mellan att ha

¹³⁵ Se bilaga 2 tabell 21

Öhrlings som revisionsbyrå och bättre riskredovisning än övriga företag inte statistiskt säkerställt.

4.7.5 Sammanfattning

Endast gruppen med Öhrlings som revisionsbyrå ligger över det totala medelvärdet. Detta är även den enda gruppen som huvudsakligen består av bra företag.

Våra hypotesprövningar visar att det inte finns något signifikant samband mellan vilken revisionsbyrå företagen har och omfattningen på deras riskredovisning.

4.8 Soliditet

Vi har delat in företagen i fyra grupper baserat på deras soliditet. Indelningen är gjord efter kvartiler på samma sätt som tidigare i undersökningen. Här kommer Assa Abloy att finnas med både i undersökningens övre och undre hälft. I tabellen nedan listas de företag med den högsta soliditeten.

Tabell 23. Företag med högst soliditet

Grupp 1	Poäng	Soliditet
Industrivärden	12	77,9%
Nokia	13	64,0%
TeliaSonera	9	59,1%
Investor	12	58,9%
Holmen	13	58,3%
Gambro	11	57,9%
AstraZeneca	14	56,2%
SSAB	10	53,9%

Medelvärdet för grupp 1 blev 11,75 och medianen 12. Gruppen ligger alltså över det totala medelvärdet för samtliga företag i undersökningen. Sex av gruppens åtta företag är så kallade bra företag. En hypotesprövning visar att det finns ett signifikant

samband mellan att tillhöra gruppen med högst soliditet och att ha en bättre riskredovisning än övriga företag då p-värdet blir 1,45 % $(0,029/2)^{136}$.

Tabell 24. Företag mellan q2 och q3 sett till soliditet

Grupp 2	Poäng	Soliditet
OMX	9	52,4%
Autoliv	9	49,9%
SCA	9	46,3%
Sandvik	11	46,2%
Atlas Copco	6	45,8%
Stora Enso	12	45,4%
SKF	8	41,7%
Assa Abloy	7	35,8%

Tabellen ovan visar vilka företag som ingår i grupp 2. Medelvärdet för grupp 2 blev 8,88 och medianen 9. Det innebär att denna grupp ligger en bra bit under det totala medelvärdet. Endast två företag i gruppen är bra företag medan sex företag är sämre. Genom att testa hypotesen att företagen i grupp 2 har sämre riskredovisning än övriga företag kommer vi fram till p-värdet 1,85 % $(0,037/2)^{137}$. Det innebär att sambandet är signifikant.

Tabell 25. Företag mellan q1 och q2 sett till soliditet

Grupp 3	Poäng	Soliditet
Assa Abloy	7	35,8%
Electrolux	10	35,7%
Ericsson	17	33,2%
Trelleborg	10	32,6%
Volvo	11	31,3%
Securitas	11	30,3%
Getinge	10	29,3%
Scania	9	27,7%

I tabell 25 presenteras de företag som ingår i grupp 3. Denna grupp fick ett medelvärde på 10,63 och medianen 10. Medelvärdet för grupp tre hamnade strax över det totala medelvärdet. Tre företag i gruppen är bra företag och fem är sämre. En

¹³⁶ Se bilaga 2 tabell 22

¹³⁷ Se bilaga 2 tabell 23

hypotesprövning visar att det saknas signifikant samband mellan att tillhöra grupp 3 och att ha bättre redovisning än övriga företag. P-värdet blir 31,15 % $(0,623/2)^{138}$.

Tabell 26. Företag med lägst soliditet

Grupp 4	Poäng	Soliditet
Swedish Match	11	26,6%
Skanska	8	21,2%
Skandia	10	16,9%
ABB	10	10,9%
FöreningsSparbanken	8	4,7%
Nordea Bank	11	4,6%
SHB	9	4,5%
SEB	12	3,8%

Företagen med lägst soliditet presenteras i tabellen ovan. Medelvärdet för grupp 4 blev 9,88 och medianen 10. Vilket innebär att gruppens medelvärde hamnar under det totala medelvärdet. Gruppen består av tre bra och fem sämre företag. Noterbart är att samtliga banker ingår i denna grupp vilket var väntat med tanke på bankernas kapitaltäckningsregler. Det är inte statistiskt säkerställt att företagen i grupp 4 har sämre riskredovisning än övriga företag. Hypotesprövningen ger p-värdet 28,05 % $(0,561/2)^{139}$.

Det är svårt att påvisa något linjärt samband mellan företagens soliditet och riskredovisning. Visserligen har gruppen med högst soliditet även den bästa riskredovisningen, men grupp 2 som är gruppen med näst högst soliditet har det sämsta medelvärdet i undersökningen. Genom att göra en linjär regressionsanalys får vi determinationskoefficienten $0,046^{140}$ vilket innebär att variansen i poäng till 4,6 % kan förklaras av att företagen har olika soliditet. P-värdet på 24,6 %¹⁴¹ innebär att sambandet ej är signifikant.

¹³⁸ Se bilaga 2 tabell 24

¹³⁹ Se bilaga 2 tabell 25

¹⁴⁰ Se bilaga 3

¹⁴¹ Se bilaga 3

4.9 Vinst per aktie

Vid indelningen av företagen i grupper baserade på deras vinst per aktie har vi använt oss av samma metod som tidigare, dvs. efter kvartiler. Företagen med högst vinst per aktie presenteras i nedanstående tabell.

Tabell 27. Företag med högst vinst/aktie

Grupp 1	Poäng	Vinst per aktie
Autoliv	9	21,60
SCA	9	21,34
Holmen	13	18,06
SKF	8	17,67
Atlas Copco	6	16,88
Scania	9	16,57
Electrolux	10	16,33
Astra Zeneca	14	13,13

Medelvärdet för gruppen blev 9,75 och medianen 9 vilket innebär att gruppen hamnar under det totala medelvärdet för samtliga företag som var 10,39. Endast två av företagen i gruppen ligger över detta medelvärde. P-värdet 20,55 % $(0,411/2)^{142}$, som vi fick fram genom att göra en hypotesprövning, visar att det inte finns något statistiskt säkerställt samband mellan att tillhöra gruppen med den högsta vinsten per aktie och att ha sämre riskredovisning än övriga företag.

Tabell 28. Företag mellan q2 och q3 sett till vinst/aktie

Grupp 2	Poäng	Vinst per aktie
FöreningsSparbanken	8	13,02
SHB	9	11,9
Sandvik	11	11,44
SSAB	10	9,58
Trelleborg	10	8,18
SEB	12	8,14
Nokia	13	7,50
Skanska	8	6,94

¹⁴² Se bilaga 2 tabell 26

Grupp 2 presenteras i tabellen ovan. Gruppen har ett medelvärde på 10,13 och medianvärdet 10. Gruppen ligger därmed strax under det totala medelvärdet. Tre företag i gruppen hamnar över det totala medelvärdet och fem hamnar under. En hypotesprövning visar att sambandet mellan att tillhöra grupp 2 och ha sämre riskredovisning än övriga företag ej är signifikant. T-testet ger oss ett p-värde på 39,25 % $(0,785/2)^{143}$.

Tabell 29. Företag mellan q1 och q2 sett till vinst/aktie

Grupp 3	Poäng	Vinst per aktie
Skanska	8	6,94
Swedish Match	11	4,65
Securitas	11	3,94
Getinge	10	3,91
Nordea Bank	11	3,89
Gambro	11	3,2
Volvo	11	2,7
TeliaSonera	9	2,14

Företagen som ingår i grupp 3 presenteras i tabell 29. Medelvärdet för grupp 3 blir 10,25 och medianen 11. Medelvärdet hamnar under det totala medelvärdet medan medianen ligger över detta medelvärde. Medianen ligger även över medianvärdet för samtliga företag i undersökningen. Fem av åtta företag i gruppen är så kallade bra företag. Genom en hypotesprövning kommer vi fram till att det inte finns något signifikant samband mellan att tillhöra grupp 3 och att ha sämre riskredovisning än övriga företag då p-värdet blir 46,4 % $(0,928/2)^{144}$.

¹⁴³ Se bilaga 2 tabell 27

¹⁴⁴ Se bilaga 2 tabell 28

Tabell 30. Företag med lägst vinst/aktie

Grupp 4	Poäng	Vinst per aktie
Stora Enso	12	1,54
Assa Abloy	7	1,15
Skandia	10	0,64
Investor	12	0,6
Ericsson	17	-0,75
ABB	10	-2,08
Industrivärden	12	-3,18
OMX	9	-3,98

Tabell 30 visar vilka företag som ingår i gruppen med lägst vinst per aktie. För denna grupp hamnar medelvärdet på 11,13 och medianen på 11. Detta är över det totala medelvärdet. Gruppen består av fyra bra och fyra sämre företag. Genom en hypotesprövning får vi p-värdet 11,6 % $(0,232/2)^{145}$. Det finns således inget signifikant samband mellan att tillhöra gruppen med lägst vinst per aktie och att ha en bättre riskredovisning än övriga företag.

Sett till ovanstående tabeller tycks det finnas ett visst samband mellan företagets vinst per aktie och omfattningen av riskredovisningen. Gruppen med högst vinst per aktie har lägst medelvärde, grupp 2 har näst lägst poäng, grupp 3 har näst högst poäng och grupp 4 som har lägst vinst per aktie har högst medelvärde. För att testa det linjära sambandet har vi gjort en linjär regressionsanalys. Den ger oss en determinationskoefficient på 0,082¹⁴⁶. Alltså kan 8,2 % av variationen i poäng förklaras av skillnaden i företagets vinst per aktie. Sambandet är ej signifikant eftersom p-värdet är 11,8 %¹⁴⁷.

¹⁴⁵ Se bilaga 2 tabell 29

¹⁴⁶ Se bilaga 3

¹⁴⁷ Se bilaga 3

4.10 Bra och sämre företag

Vi har slutligen gjort ett t-test för att se om det statistiskt går att säkerställa att bra respektive sämre företag enligt tidigare indelning skiljer sig på någon av variablerna i undersökningen. Tabellerna i bilaga 4 visar att det inte finns något sådant signifikant samband när det gäller variablerna antal anställda, nettoomsättning, noterade i USA, soliditet, vinst per aktie och huvudkontorets säte. När det gäller branscher så får vi för industriföretagen ett p-värde på 5,4 % alternativt 4,7 % om vi förmodar att variansen i de båda populationerna (bra respektive sämre företag) inte är lika¹⁴⁸. Det är med andra ord statistiskt säkerställt med en konfidensgrad på mellan 94-95 % att industriföretag är mer representerade bland de sämre företagen än bland de bra företagen. För övriga branscher saknas signifikant samband. T-test på revisorsbyrå visar att det är statistiskt säkerställt att Ernst & Young i högre grad har sämre företag än bra företag i och med p-värdet på 1,4 %¹⁴⁹. För Öhrlings går det att med 94 % säkerhet säga att de är revisorer för fler bra företag än sämre företag. P-värdet är i detta fall 5,5 %¹⁵⁰. För övriga revisorsbyråer går det inte att dra några statistiska samband utifrån hypotesprövningen.

4.11 Sammanfattning

Vi har i detta kapitel redogjort för resultatet av undersökningen. En indelning av företagen gjordes i en grupp med bra företag och en grupp med sämre företag. Detta material har sedan testats statistiskt med hjälp av en rad hypoteser. I nästkommande kapitel kommer vi att diskutera vilka slutsatser man kan dra utifrån dessa resultat.

¹⁴⁸ Se bilaga 4 tabell 1

¹⁴⁹ Se bilaga 4 tabell 2

¹⁵⁰ Se bilaga 4 tabell 3

5 Slutdiskussion

I detta avslutande kapitel diskuteras vilka slutsatser man kan dra av resultatet från den genomförda undersökningen. Både studiens praktiska och teoretiska bidrag diskuteras.

5.1 Inledning

I föregående kapitel testades sambandet mellan en rad hypoteser och omfattningen på företagens riskredovisning. I de flesta fall gick det inte att påvisa något statistiskt samband, men i vissa fall var sambanden signifikanta. För att det ska vara möjligt att generalisera resultaten på hela populationen krävs att de undersökta företagen är representativa för populationen som helhet samt att populationen är normalfördelad¹⁵¹. Som tidigare nämnts finns det en risk vid kvantitativa studier att resultaten övertolkas. Därför bör man vara restriktiv vid tolkningen i denna undersökning. De samband som visat sig vara signifikanta i denna undersökning behöver inte vara signifikanta för samtliga börsbolag vid Stockholmsbörsen. För att kunna påvisa signifikanta samband för hela populationen kan det därför krävas ytterligare studier.

5.2 Forskningsfrågan besvaras

Forskningsfrågan som denna uppsats ämnar besvara lyder enligt följande:

Vilka samband och slutsatser kan dras ur svenska börsbolags riskredovisning?

¹⁵¹ Wahlgren, Lars, *SPSS steg för steg* (2005)

I detta avsnitt kommer vi att svara på denna fråga genom att först redogöra för studiens praktiska bidrag och därefter för studiens teoretiska bidrag.

5.2.1 Studiens praktiska bidrag

Först redogörs för samband med en konfidensgrad på över 95 procent och därefter följer en redogörelse för samband med något lägre konfidensgrad. Varje samband kommer att följas av en kort kommentar som anger vilka generella slutsatser det är möjligt att dra utifrån sambandet.

5.2.1.1 Samband med konfidensgrad på över 95 %

Resultaten från undersökningen påvisar följande samband med en konfidensgrad på 95 procent eller mer:

- Företagen mellan andra och tredje kvartilen sett till antal anställda har sämre riskredovisning än övriga företag medan företagen som ligger över den tredje kvartilen har bättre riskredovisning än övriga företag.

Det är svårt att dra något generellt samband mellan antal anställda och kvaliteten på riskredovisningen för populationen som helhet. De grupper i studien där det finns ett statistiskt samband ligger båda över medianen (q_2) sett till antal anställda men trots detta har den ena gruppen bättre riskredovisning än snittet och den andra gruppen sämre riskredovisning än snittet. I och med att det saknas något linjärt samband tror vi inte att resultatet skulle bli detsamma på en studie av hela populationen.

- Industriföretagen har sämre riskredovisning än övriga företag. Företagen i telekommunikationsbranschen har bättre riskredovisning än övriga företag.

Då gruppen av industriföretag är relativt stor i undersökningen bör detta samband gälla för hela populationen. När det gäller telekommunikation är det värt att notera att samtliga av företagen i undersökningen är noterade i USA. Det är därför inte säkert att sambandet är branschspecifikt eller om det kan bero på att de alla är noterade i USA. Dock är konfidensgraden högre för sambandet mellan bransch och riskredovisning. Det krävs ytterligare studier för att kunna dra något generellt samband att företagen i telekombranschen har bättre riskredovisning än övriga företag.

- Företagen som ligger över tredje kvartilen sett till nettoomsättningen har bättre riskredovisning än övriga företag.

Detta samband tyder på att de största företagen sett till nettoomsättning har bättre riskredovisning än övriga företag. Det är möjligt att detta samband går att generalisera på hela populationen. Dock finns det inget linjärt samband mellan nettoomsättningen och omfattning på företagens riskredovisning. Värt att notera är att rangordningen av företag efter nettoomsättning och antal anställda är väldigt snarlika. Därför krävs det kanske vidare studier för att kunna generalisera dessa samband.

- Företagen med högst soliditet, dvs. de företag som ligger över tredje kvartilen, har bättre riskredovisning än övriga företag. Detsamma gäller företagen mellan andra och tredje kvartilen sett till soliditeten.

Båda grupperna som ligger över medianvärdet för soliditet har med statistisk säkerhet bättre riskredovisning än övriga företag. Det är inte statistiskt säkerställt att övriga grupper har sämre riskredovisning men de ligger under medelvärdet för samtliga företag. Det tyder på att det kan finnas ett samband mellan soliditet och företagens riskredovisning även för populationen som helhet.

5.2.1.2 Samband med konfidensgrad mellan 90 % och 95 %

Genom hypotesprövningen framkom även en del samband med något lägre konfidensgrad. Trots att dessa samband är något svagare än de ovan nämnda har de så pass hög konfidensgrad att de inte bör ignoreras. Dessa var följande:

- Det är statistiskt säkerställt med en konfidensgrad på 93 % att företag med huvudkontor utomlands har bättre riskredovisning än företag med huvudkontor i Sverige.

Detta samband tyder på att det kan vara så att företag med huvudkontor utomlands kan ha bättre riskredovisning än övriga sett till hela populationen. De företag som ingår i studien och som har huvudkontor utomlands tillhör samtliga de större företagen i studien sett till både nettoomsättning och antal anställda. Möjligen kan sambandet bero på någon av dessa faktorer.

- Det är statistiskt säkerställt med en konfidensgrad på 94 % att industriföretag är mer representerade bland de sämre företagen än bland de bra företagen.

Detta styrker vårt tidigare samband att industriföretag har sämre riskredovisning än övriga företag.

- Det är statistiskt säkerställt med en konfidensgrad på 93 % att företag som är noterade i USA har bättre riskredovisning än de företag som ej är noterade i USA.

Det är svårt att avgöra om sambandet beror på att företagen är noterade i USA eller på någon annan faktor. Samtliga telekomföretag är som nämnts tidigare noterade i USA. Dessutom består gruppen företag noterade i USA mestadels av större företag sett både till nettoomsättning och antal anställda. Sambandet kan mycket väl bero på någon av dessa faktorer.

- Det är statistiskt säkerställt att Ernst & Young i högre grad har sämre företag än bra företag. För Öhrlings går det att med 94 % säkerhet säga att de är revisorer för fler bra företag än sämre företag.

Då företagen i undersökningen utgör en väldigt liten del av revisionsbyråernas klientel är det inte möjligt att dra några generella slutsatser om att det skulle finnas något samband mellan vilken revisionsbyrå företaget anlitar och omfattningen på företagets riskredovisning. Det kan dock vara intressant att djupare studera om det finns något sådant samband för populationen som helhet eller om sambandet bara gäller för företagen som ingår i vårt urval.

5.2.1.3 Sammanfattning

Det är omöjligt att på förhand avgöra om ett företag kan förväntas ha en sämre eller bättre riskredovisning än genomsnittet. Även om det finns samband som tyder på att företag med vissa egenskaper, i denna undersökning värden på de undersökta variablerna, i genomsnitt har sämre eller bättre riskredovisning än övriga företag så finns det i alla grupper företag som skiljer sig från mängden. Vi har i undersökningen inte funnit något så starkt samband att alla företag i en viss grupp befinner sig antingen över eller under det totala medelvärdet. I telekombranschen t.ex., som i genomsnitt har bättre riskredovisning än övriga branscher, återfinns TeliaSonera som har sämre riskredovisning än genomsnittet för samtliga företag.

När det gäller finansiella risker kan man inte se några stora skillnader mellan företagens redovisning. Detta beror sannolikt på att de finansiella riskerna är striktare reglerade i årsredovisningslagen.

5.2.2 Studiens teoretiska bidrag

Den naturliga frågan att ställa sig efter att ha granskat resultaten från undersökningen är varför omfattningen på riskredovisningen skiljer sig mellan olika grupper av företag. Vi kommer nedan att förklara vad skillnaderna kan bero på genom att knyta an till tidigare teoriavsnitt om hur fakta uppstår. Det bör dock påpekas att det torde krävas en djupare kvalitativ undersökning för att med säkerhet kunna fastställa de bakomliggande orsakerna.

Skillnaderna mellan olika branscher kan förklaras med att företag är mer benägna att ta till sig intryck från andra företag inom samma bransch. I så fall kan varje bransch liknas vid ett sorts socialt nätverk som bekräftar varandras resultat såsom Latour och Woolgar (1986) beskriver. En annan förklaring kan vara att företag inom traditionella branscher kan ha svårare att ta till sig nya trender än företag inom moderna branscher. Detta skulle förklara varför företag inom industrisektorn, som kan anses vara en typisk traditionell bransch, i genomsnitt har sämre riskredovisning än övriga företag.

Det verkar som att trender i samhället till viss del påverkar vilka risker företagen redovisar. Miljörisker och produktrisker är exempel på risker som uppmärksammas mycket under senare år och detta avspeglas även i företagens redovisningar. Det kan vara som Latour och Woolgar (1986) säger att när en del företag börjar redovisa en viss risk så bekräftas denna risk genom att andra företag tar efter. När intressenten finner att flera företag redovisar en viss risk i sina årsredovisningar kan detta påverka läsarens tolkning av informationen från att vara ett påstående till att bli fakta. Om t.ex. en investerare ser att flera företag redovisar råvarubrist som en risk och endast ett fåtal företag redovisar personalrisk så torde hans tolkning av råvarurisk få status som fakta medan personalrisk mer har karaktär av ett påstående. För att bekräfta teorin att företag tar efter varandra krävs det dock en studie av longitudinell karaktär för att spåra förändringar i årsredovisningar över tid.

Den kritik som förs mot riskbegreppet hävdar att de statistiska analyser som ligger till grund för företagens riskbedömning inte går att förlita sig på eftersom de är gjorda under normala förhållanden. När en kris inträffar förändras marknadsbeteendet vilket får till följd att analysen kan visa sig vara felaktig. Detta kan liknas vid Latour och Woolgar (1986) som hävdar att den verklighet som används av vetenskapsmän är en förenklad bild av den "riktiga" verkligheten. Därför är det först när fenomenet som analyserats i teoretiska modeller verkligen inträffar som effekten på verkligheten erhålles. Beroende på om det verkliga utfallet överensstämmer med det beräknade så blir påståendet mer förankrat som fakta eller så blir påståendet förvandlat till en artefakt.

Undersökningen i denna uppsats är baserad på statistiska beräkningar vilket enligt Chua (1986) leder till generaliseringar då man antar att verkligheten går att operationalisera till en hypotes som antingen kan förkastas eller bekräftas. Därför gäller det att vara medveten om de begränsningar som metoden medför. Fördelen med tillvägagångssättet är som Porter (1995) säger att siffror är objektiva och neutrala, samtidigt som språkliga och kulturella hinder undanröjs.

5.3 Reflektioner

Resultaten för bankerna som ingår i undersökningen visar att de vid 2003 års bokslut inte låg längre fram än andra branscher vad gäller riskredovisningen. Detta kan tyckas vara lite märkligt med tanke på de krav som ställs i det nya regelverk för kapitaltäckning, Basel II, som förväntas träda i kraft 2007. Vi hoppas att bankerna har kommit en bit på vägen sedan årsredovisningarna från år 2003 producerades för annars kan de få svårt att hinna med anpassningen i tid.

Införandet av Basel II kommer troligtvis att innebära att den matematiska och statistiska forskningstraditionen växer sig ännu starkare inom riskredovisningen. Behovet av att kunna räkna på sannolikheten för olika risker kommer att öka och nya

riskmått kommer förmodligen att konstrueras. Denna utveckling kommer antagligen även att sprida sig till andra branscher.

5.4 Förslag till fortsatt forskning

Under studiens gång har vi stött på en mängd sidospår till den genomförda undersökningen vilka vi anser vore intressanta att utreda närmare. Av tidsskäl hade vi inte möjlighet att själva undersöka några av dessa sidospår och vi vill därför förmedla dessa förslag till andra som ämnar skriva uppsats inom ämnet riskredovisning.

Det finns en mängd olika jämförelser som kan göras mellan olika företags riskredovisning. Bland annat skulle det vara intressant att jämföra företagen på Stockholmsbörsen A-lista mot övriga noterade företag. Denna undersökning skulle ge svar på ifall större företag ligger före mindre i utvecklingen av riskredovisning. Även en jämförelse mot tidigare år skulle vara intressant för att belysa utvecklingen inom området. Det skulle också vara intressant att jämföra svenska företag med amerikanska för att se om de svenska företagen följer utvecklingen i USA. Denna studie skulle vara särskilt intressant om den kombinerades med en longitudinell studie för att kunna se utvecklingen i de båda länderna över tid.

Då denna studie genomförts med ett kvantitativt tillvägagångssätt skulle det vara mycket intressant att genomföra en kvalitativ undersökning som utgår ifrån något av de samband vi påvisat. En sådan undersökning skulle kräva ett större urval av företag och den skulle gå mer på djupet för att säkrare kunna fastställa att de samband vi kunnat påvisa verkligen gäller för alla börsnoterade företag.

För den som intresserar sig för bankredovisning är ett förslag till studie att jämföra bankernas riskredovisning över en viss tidsperiod fram till införandet av Basel II regelverket för att se om bankernas implementeringsarbete avspeglas i deras årsredovisningar.

Källförteckning

- Andersson, Per-Magnus, Lind, Tomas, Karlsson, Fredrik (1991) "Företag redovisar risker för dåligt", *Balans*, nr 2 1991
- Artsberg, Kristina (2003) *Redovisningsteori –policy och –praxis*, Liber Ekonomi, Malmö
- AICPA (1973) *Objectives of Financial Statements, The Trueblood report*, American Institute of Certified Public Accountants, New York
- AICPA (1987) *Report of the Task Force on Risks and Uncertainties*, American Institute of Certified Public Accountants, New York
- AICPA (1994) *Disclosure of Certain Significant Risks and Uncertainties, Statement of position 94-6*, American Institute of Certified Public Accountants, New York
- Basel Committee on Banking Supervision (2001) *The New Basel Capital Accord*, Bank for International Settlements, Basel
- Berelson, Bernard (1952) *Content Analysis in Communication Research*, Free Press, New York
- Bryman, Alan (2002) *Samhällsvetenskapliga metoder*, Liber Ekonomi, Malmö
- Bryman, Alan, Bell, Emma (2003) *Business research methods*, Oxford University Press, Oxford
- Chua, Wai. Fong (1986) "Radical Development in Accounting Thought", *Accounting Review*, Vol. 61, No. 4, 1986, sid. 601-633

- Chua, Wai Fong (1996) "Teaching and Learning Only the Language of Numbers – Monolingualism in a Multilingual World", *Critical Perspectives on Accounting*, Vol. 7, No. 1, sid. 129-156
- Cicourel, Aaron V. (1964) *Method and measurement in sociology*, Free Press, New York
- Clason, Erik, Lindkvist, Mats, Werger, Svante (1997) "Riskanalys – ett innebegrepp utan målinriktad tillämpning?", *Balans*, nr 11 1997
- Daniélsson, Jón (2002) "The emperor has no clothes: Limits to risk modelling", *Journal of Banking & Finance* 26, sid. 1273-1296
- Daniélsson, Jón, Shin, Hyun Song, Zigrand, Jean-Pierre (2004) "The impact of risk regulation on price dynamics", *Journal of Banking & Finance* 28, sid. 1069-1087
- Eriksson, Lars Torsten, Wiedersheim-Paul, Finn (1999) *Att utreda, forska och rapportera*, Liber Ekonomi, Malmö
- Garfinkel, Harold (1967) *Studies in ethnomethodology*, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, N.J.
- Hamilton, Gustaf (1996) *Risk Management 2000*, Studentlitteratur, Lund
- Haskel, Anders (2004) "Tunn redovisning av råvarurisker", *Veckans Affärer*, 2004-11-01
- Helbok, Günther, Wagner, Christian (2004) *Corporate Financial Disclosure on Operational Risk in the Banking Industry*, Draft: September 2004, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=425720, 18 maj 2005

- Holme, Idar Magne, Solvang, Bernt Krohn (1997) *Forskningsmetodik*, Studentlitteratur, Lund
- Knight, F. H. (1921) *Risk, Uncertainty and Profit*, Houghton Mifflin Company, New York
- Körner, Svante, Wahlgren, Lars (1996) *Praktisk statistik*, Studentlitteratur, Lund
- Latour, Bruno, Woolgar, Steve (1986), *Laboratory Life – The Construction of Scientific Facts*, Princeton University Press, Princeton, N.J.
- Latour, Bruno (1980) ”Is it possible to reconstruct the research process? The sociology of a brain peptide.”, Sid 53-73 i Knorr et al. (1980)
- Lundahl, Ulf, Skärvad, Per-Hugo (1999) *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*, Studentlitteratur, Lund
- McGoun, Elton G. (1995) “The History of Risk ‘Measurement’”, *Critical Perspectives on Accounting*, Vol. 6, No. 6, sid. 511-532
- Moberg, Kerstin (2001) ”Tyskland – ny lagstiftning för revisorer och styrelser”, *Balans*, nr 8-9 2001
- Moonitz, Maurice (1961) *American Institute of Certified Public Accountants*, AICPA, New York
- Rosa, A. (1973) *Les Assurances de l’Entreprise*, Delmas, Paris
- Ryan, Stephen G. (1997) “A survey of research relating accounting numbers to systematic equity risk, with implications for risk disclosure policy and future research”, *Accounting Horizons*, Juni 1997

- Porter, Theodore M. (1995) *Trust in Numbers: the pursuit of objectivity in science and public life*, Princeton University Press, Princeton
- Sandin, Alf (1980) *Risk management och riskinformation*, Studentlitteratur, Lund
- Sandin, Alf (1995) "Vart tog harmoniseringen vägen", *Balans*, nr 11 1995
- Sandin, Alf (1996) "EAA - etablerat akademiskt forum - Hur få livligare dialog med praktiker", *Balans*, nr 8-9 1996
- Scott, J (1990) *A Matter of Record*, Polity, Cambridge
- Sundén, Maria (2004) "Bristande riskredovisning hos svenska börsföretag", *Svenska Dagbladet*, 2004-04-22
- Szegö, Giorgio (2002) "Measures of risk", *Journal of Banking & Finance* 26, sid. 1253-1272
- Thedéen, T. (1977) *Presentation av risk. Projekt "Riskgenerering och risk bedömning i ett samhällligt perspektiv"*, Rapport 8, Psykologiska Institutionen, Göteborgs Universitet
- Willet, A. H. (1951) *Economic Theory of Risk and Insurance*, Homewood, Irwin, Illinois
- Wahlgren, Lars (2005) *SPSS steg för steg*, Studentlitteratur, Lund
- Wahlström, Gunnar (2005) "Worrying but accepting new measurements: the case of Swedish bankers and operational risk", "Article in press" i *Critical Perspectives on Accounting*

Årsredovisningar 2003

ABB	Industrivärden	Skandia
Assa Abloy	Investor	Skanska
AstraZeneca	Nokia	SKF
Atlas Copco	Nordea Bank	SSAB
Autoliv	OMX	Stora Enso
Electrolux	Sandvik	Swedish Match
Ericsson	SCA	TeliaSonera
FöreningsSparbanken	Scania	Trelleborg
Gambro	SEB	Volvo
Getinge	Securitas	
Holmen	SHB	

Bilaga 1 Undersökningsformulär

Redovisas följande risker i företags årsredovisning?

Operationella risker:

- Forskning och utveckling
- Försäkringsrisk
- Katastrofer
- Konjunktur
- Konkurrens
- Kriminella handlingar
- Miljörisk
- Personrisk
- Politisk risk
- Produktansvar
- Råvarurisk
- Rättslig risk
- Skatterisk

Finansiella risker:

- Valutarisk
- Ränterisk
- Marknadsrisk
- Kreditrisk
- Likviditetsrisk
- Kassaflödesrisk
- Refinansieringsrisk

Bilaga 2 Hypotesprövningar

T-test: Antal anställda

Tabell 1. Grupp 1

Group Statistics

		Grupp 1	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Antal anställda	Ja		8	10,75	1,488	,526
	Nej		24	10,08	2,501	,510

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Antal anställda	Equal variances assumed	,989	,328	,709	30	,484	,67	,941	-1,255	2,588
	Equal variances not assumed			,909	20,779	,374	,67	,733	-,859	2,192

Tabell 2. Grupp 2

Group Statistics

		Grupp 2	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Antal anställda	Ja		8	9,63	1,923	,680
	Nej		24	10,46	2,395	,489

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Antal anställda	Equal variances assumed	,390	,537	-,890	30	,381	-,83	,936	-2,746	1,079
	Equal variances not assumed			-,995	14,903	,336	-,83	,837	-2,619	,952

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

Tabell 3. Grupp 3

Group Statistics					
Grupp 3		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Antal anställda	Ja	8	8,88	1,959	,693
	Nej	24	10,71	2,236	,456

Independent Samples Test											
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper	
Antal anställda	Equal variances assumed	,138	,713	-2,065	30	,048	-1,83	,888	-3,646	-,020	
	Equal variances not assumed			-2,210	13,613	,045	-1,83	,830	-3,617	-,049	

Tabell 4. Grupp 4

Group Statistics					
Grupp 4		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Antal anställda	Ja	8	11,75	2,816	,996
	Nej	24	9,75	1,894	,387

Independent Samples Test											
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper	
Antal anställda	Equal variances assumed	1,810	,189	2,284	30	,030	2,00	,876	,212	3,788	
	Equal variances not assumed			1,873	9,207	,093	2,00	1,068	-,408	4,408	

T-test: Bransch

Tabell 5. Industri

Group Statistics					
Industri		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Poäng	Ja	10	8,9000	1,66333	,52599
	Nej	21	11,0952	2,07135	,45200

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Poäng	Equal variances assumed	,234	,632	-2,924	29	,007	-2,1952	,75070	-3,73059	-,65989
	Equal variances not assumed			-3,165	21,841	,005	-2,1952	,69352	-3,63413	-,75635

Tabell 6. Hälsovård

Group Statistics

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Poäng	Ja	3	11,6667	2,08167	1,20185
	Nej	28	10,2500	2,18793	,41348

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Poäng	Equal variances assumed	,011	,918	1,069	29	,294	1,4167	1,32480	-1,29286	4,12619
	Equal variances not assumed			1,115	2,499	,361	1,4167	1,27099	-3,12815	5,96148

Tabell 7. Konsumentvaror

Group Statistics

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Poäng	Ja	2	10,5000	,70711	,50000
	Nej	29	10,3793	2,25854	,41940

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Poäng	Equal variances assumed	1,459	,237	,074	29	,941	,1207	1,62530	-3,20342	3,44480
	Equal variances not assumed			,185	2,852	,866	,1207	,65261	-2,01862	2,26000

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

Tabell 8. Telekommunikation

Group Statistics

Telekommunikation		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Poäng	Ja	3	13,0000	4,00000	2,30940
	Nej	28	10,1071	1,81229	,34249

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Poäng	Equal variances assumed	2,840	,103	2,334	29	,027	2,8929	1,23925	,35832	5,42740
	Equal variances not assumed			1,239	2,089	,336	2,8929	2,33466	-6,75375	12,53946

Tabell 9. Finans

Group Statistics

Finans		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Poäng	Ja	8	10,3750	1,59799	,56497
	Nej	23	10,3913	2,38821	,49798

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Poäng	Equal variances assumed	,410	,527	-,018	29	,986	-,0163	,91259	-1,88276	1,85016
	Equal variances not assumed			-,022	18,541	,983	-,0163	,75311	-1,59523	1,56262

Tabell 10. Råvaror

Group Statistics

Råvaror		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Poäng	Ja	4	11,0000	1,82574	,91287
	Nej	27	10,2963	2,25004	,43302

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Poäng	Equal variances assumed	,046	,832	,594	29	,557	,7037	1,18399	-1,71782	3,12523
	Equal variances not assumed			,696	4,476	,521	,7037	1,01037	-1,98774	3,39515

Tabell 11. Tjänster

Group Statistics

Tjänster		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Poäng	Ja	1	11,0000	.	.
	Nej	30	10,3667	2,22033	,40538

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Poäng	Equal variances assumed	.	.	,281	29	,781	,6333	2,25704	-3,98282	5,24949
	Equal variances not assumed			.	.	.	,6333	.	.	.

T-test: Huvudkontor

Tabell 12. Huvudkontor utomlands

Group Statistics

Huvudkontor utomlands		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Poäng	Ja	4	12,2500	1,70783	,85391
	Nej	27	10,1111	2,13638	,41115

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Poäng	Equal variances assumed	,148	,704	1,905	29	,067	2,1389	1,12301	-,15792	4,43570
	Equal variances not assumed			2,257	4,524	,079	2,1389	,94774	-,37648	4,65426

T-test: Nettoomsättning

Tabell 13. Grupp 1

Group Statistics

Grupp 1		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Nettoomsättning	Ja	8	11,0000	1,30931	,46291
	Nej	24	10,0833	2,39414	,48870

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Nettoomsättning	Equal variances assumed	1,766	,194	1,025	30	,313	,9167	,89391	-,90894	2,74227
	Equal variances not assumed			1,362	22,712	,187	,9167	,67314	-,47680	2,31013

Tabell 14. Grupp 2

Group Statistics

Grupp 2		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Nettoomsättning	Ja	8	9,2500	1,66905	,59010
	Nej	24	10,6667	2,25864	,46104

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Nettoomsättning	Equal variances assumed	,400	,532	-1,625	30	,115	-1,4167	,87189	-3,19730	,36396
	Equal variances not assumed			-1,892	16,305	,076	-1,4167	,74885	-3,00174	,16841

Tabell 15. Grupp 3

Group Statistics

Grupp 3		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Nettoomsättning	Ja	8	9,2500	1,83225	,64780
	Nej	24	10,6667	2,21981	,45312

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Nettoomsättning	Equal variances assumed	,400	,532	-1,625	30	,115	-1,4167	,87189	-3,19730	,36396
	Equal variances not assumed			-1,792	14,471	,094	-1,4167	,79054	-3,10705	,27371

Tabell 16. Grupp 4

Group Statistics

		Grupp 4	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Nettoomsättning	Ja		8	11,7500	2,81577	,99553
	Nej		24	9,8333	1,76109	,35948

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Nettoomsättning	Equal variances assumed	2,615	,116	2,283	30	,030	1,9167	,83942	,20234	3,63100
	Equal variances not assumed			1,811	8,898	,104	1,9167	1,05844	-,48187	4,31520

T-test: Noterade i USA

Tabell 17. Noterade i USA

Group Statistics

		Noterade i USA:	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Poäng	Ja		8	11,6250	2,82527	,99888
	Nej		23	9,9565	1,79591	,37447

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Poäng	Equal variances assumed	3,240	,082	1,944	29	,062	1,6685	,85839	-,08713	3,42409
	Equal variances not assumed			1,564	9,049	,152	1,6685	1,06677	-,74273	4,07969

T-test Revisionsbyrå

Tabell 18. Deloitte

Group Statistics

	D&T	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Revisionsbyrå	Ja	4	9,2500	1,50000	,75000
	Nej	27	10,5556	2,24179	,43143

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
										Lower	Upper
Revisionsbyrå	Equal variances assumed	,356	,556	-1,119	29	,272	-1,3056	1,16624	-3,69079	1,07968	
	Equal variances not assumed			-1,509	5,248	,189	-1,3056	,86524	-3,49852	,88741	

Tabell 19. Ernst & Young

Group Statistics

	E&Y	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Revisionsbyrå	Ja	9	9,4444	1,13039	,37680
	Nej	22	10,7727	2,40895	,51359

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
										Lower	Upper
Revisionsbyrå	Equal variances assumed	2,514	,124	-1,573	29	,127	-1,3283	,84446	-3,05539	,39883	
	Equal variances not assumed			-2,085	28,225	,046	-1,3283	,63698	-2,63262	-,02395	

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

Tabell 20. KPMG

Group Statistics					
KPMG		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Revisionsbyrå	Ja	12	10,1667	2,20880	,63763
	Nej	19	10,5263	2,22032	,50938

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Revisionsbyrå	Equal variances assumed	,028	,868	-,440	29	,663	-,3596	,81710	-2,03080	1,31151
	Equal variances not assumed			-,441	23,637	,663	-,3596	,81611	-2,04538	1,32608

Tabell 21. Öhrlings PWC

Group Statistics					
PWC		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Revisionsbyrå	Ja	14	11,0714	2,30265	,61541
	Nej	17	9,8235	1,97596	,47924

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Revisionsbyrå	Equal variances assumed	,006	,941	1,624	29	,115	1,2479	,76823	-,32330	2,81910
	Equal variances not assumed			1,600	25,830	,122	1,2479	,78000	-,35593	2,85173

T-Test Soliditet

Tabell 22. Grupp 1

Group Statistics					
Grupp 1		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Soliditet	Ja	8	11,7500	1,66905	,59010
	Nej	24	9,7917	2,20630	,45036

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Soliditet	Equal variances assumed	,184	,671	2,292	30	,029	1,9583	,85459	,21303	3,70364
	Equal variances not assumed			2,638	15,889	,018	1,9583	,74232	,38379	3,53287

Tabell 23. Grupp 2

Group Statistics

Grupp 2		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Soliditet	Ja	8	8,8750	1,95941	,69276
	Nej	24	10,7500	2,15184	,43924

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Soliditet	Equal variances assumed	,098	,756	-2,178	30	,037	-1,8750	,86080	-3,63298	-,11702
	Equal variances not assumed			-2,286	13,115	,040	-1,8750	,82027	-3,64552	-,10448

Tabell 24. Grupp 3

Group Statistics

Grupp 3		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Soliditet	Ja	8	10,6250	2,87539	1,01660
	Nej	24	10,1667	2,03591	,41558

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Soliditet	Equal variances assumed	,030	,863	,497	30	,623	,4583	,92258	-1,42583	2,34250
	Equal variances not assumed			,417	9,455	,686	,4583	1,09827	-2,00802	2,92469

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

Tabell 25. Grupp 4

Group Statistics					
Grupp 4		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Soliditet	Ja	8	9,8750	1,45774	,51539
	Nej	24	10,4167	2,44801	,49970

Independent Samples Test											
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper	
Soliditet	Equal variances assumed	1,565	,221	-,588	30	,561	-,5417	,92108	-2,42275	1,33942	
	Equal variances not assumed			-,755	20,762	,459	-,5417	,71786	-2,03558	,95225	

T-test Vinst per aktie

Tabell 26. Grupp 1

Group Statistics					
Grupp 1		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Vinst per aktie	Ja	8	9,7500	2,60494	,92099
	Nej	24	10,5000	2,06419	,42135

Independent Samples Test											
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper	
Vinst per aktie	Equal variances assumed	,560	,460	-,834	30	,411	-,7500	,89907	-2,58615	1,08615	
	Equal variances not assumed			-,741	10,102	,476	-,7500	1,01279	-3,00355	1,50355	

Tabell 27. Grupp 2

Group Statistics					
Grupp 2		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Vinst per aktie	Ja	8	10,1250	1,80772	,63913
	Nej	24	10,3750	2,33708	,47706

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Vinst per aktie	Equal variances assumed	,333	,568	-,275	30	,785	-,2500	,90830	-2,10499	1,60499
	Equal variances not assumed			-,313	15,508	,758	-,2500	,79754	-1,94507	1,44507

Tabell 28. Grupp 3

Group Statistics

Grupp 3		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Vinst per aktie	Ja	8	10,2500	1,16496	,41188
	Nej	24	10,3333	2,46129	,50241

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Vinst per aktie	Equal variances assumed	3,218	,083	-,092	30	,928	-,0833	,90931	-1,94040	1,77373
	Equal variances not assumed			-,128	25,886	,899	-,0833	,64966	-1,41901	1,25235

Tabell 29. Grupp 4

Group Statistics

Grupp 4		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Vinst per aktie	Ja	8	11,1250	2,94897	1,04262
	Nej	24	10,0417	1,87615	,38297

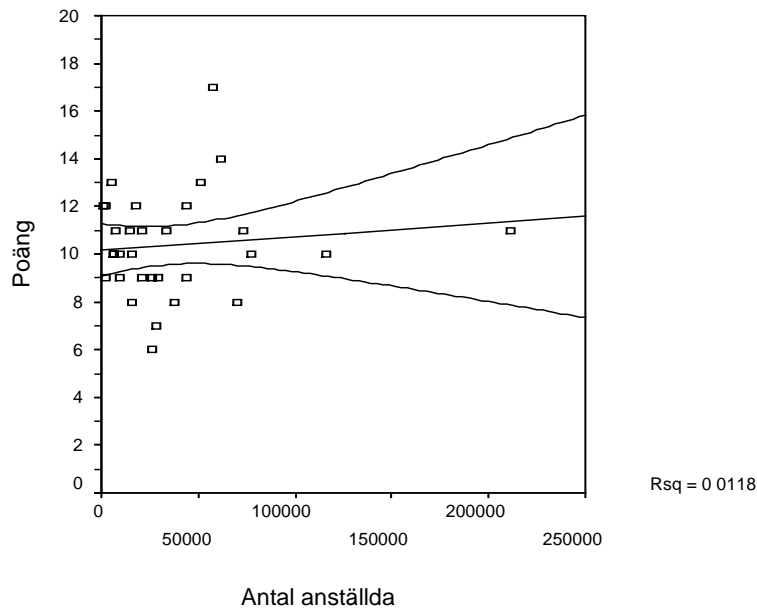
Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Vinst per aktie	Equal variances assumed	1,446	,239	1,220	30	,232	1,0833	,88767	-,72954	2,89620
	Equal variances not assumed			,975	8,967	,355	1,0833	1,11073	-1,43074	3,59740

Bilaga 3 Regressionsanalyser

Antal anställda

Graph

Regression

Variables Entered/Removed^b

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Antal anställda ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: Poäng

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,108 ^a	,012	-,022	2,21023

a. Predictors: (Constant), Antal anställda

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1,686	1	1,686	,345	,561 ^a
	Residual	141,669	29	4,885		
	Total	143,355	30			

a. Predictors: (Constant), Antal anställda

b. Dependent Variable: Poäng

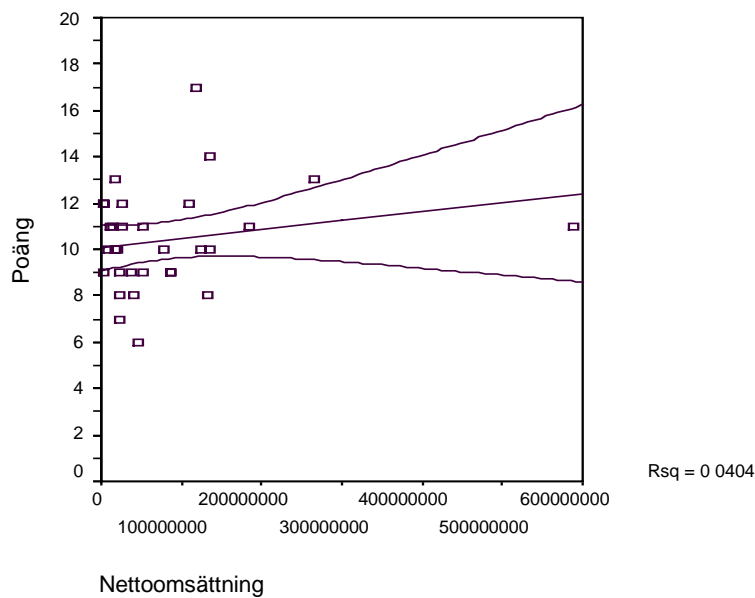
Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	10,181	,530		19,209	,000
	Antal anställda	5,605E-06	,000	,108	,588	,561

a. Dependent Variable: Poäng

Nettoomsättning

Graph

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

Regression

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Nettoomsättning	.	Enter

- a. All requested variables entered.
 b. Dependent Variable: Poäng

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,201 ^a	,040	,007	2,17801

- a. Predictors: (Constant), Nettoomsättning

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	5,787	1	5,787	1,220	,278 ^a
	Residual	137,568	29	4,744		
	Total	143,355	30			

- a. Predictors: (Constant), Nettoomsättning
 b. Dependent Variable: Poäng

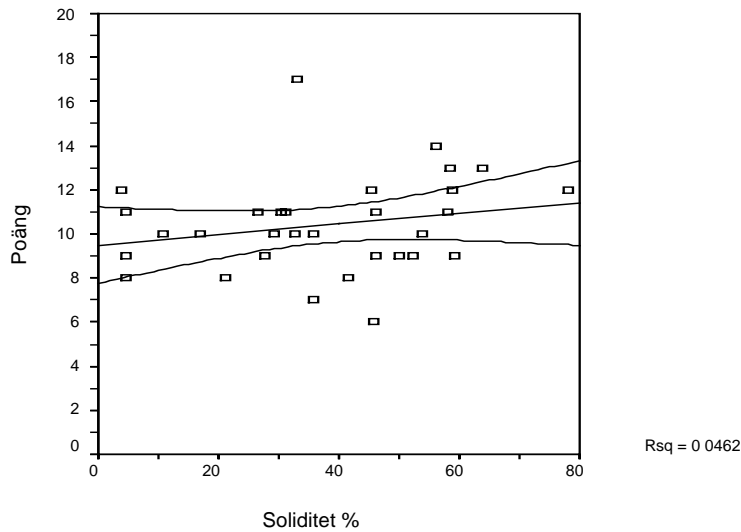
Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	10,074	,483		20,845	,000
	Nettoomsättning	3,893E-09	,000	,201	1,104	,278

- a. Dependent Variable: Poäng

Soliditet

Graph

Regression

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Soliditet % ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: Poäng

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,215 ^a	,046	,013	2,17143

a. Predictors: (Constant), Soliditet %

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	6,616	1	6,616	1,403	,246 ^a
	Residual	136,738	29	4,715		
	Total	143,355	30			

a. Predictors: (Constant), Soliditet %

b. Dependent Variable: Poäng

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

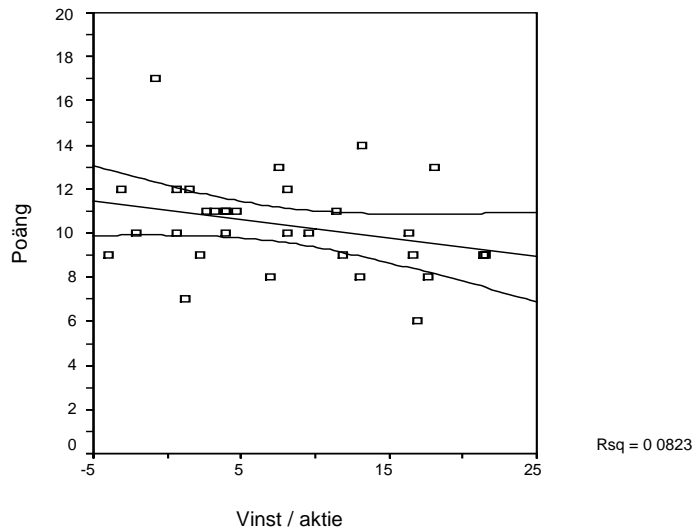
Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	9,491	,851		11,155	,000
	Soliditet %	,024	,020	,215	1,185	,246

a. Dependent Variable: Poäng

Vinst per aktie

Graph

Regression

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Vinst/ aktie ^a	.	Enter

a. All requested variables entered.

b. Dependent Variable: Poäng

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,287 ^a	,082	,051	2,12994

a. Predictors: (Constant), Vinst / aktie

Redovisning av risker bland svenska börsbolag

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	11,793	1	11,793	2,599	,118 ^a
	Residual	131,562	29	4,537		
	Total	143,355	30			

a. Predictors: (Constant), Vinst / aktie

b. Dependent Variable: Poäng

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	11,033	,554		19,922	,000
	Vinst / aktie	-,085	,052	-,287	-1,612	,118

a. Dependent Variable: Poäng

Bilaga 4 Bra och sämre företag

Tabell 1. T-test

Group Statistics					
	Grupp	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Antal anställda	Bra	14	42964,79	54009,91982	14434,76
	Sämre	17	31738,82	30391,81130	7371,097
Nettoomsättning	Bra	14	1,1E+08	158586443,3	4,2E+07
	Sämre	17	5,5E+07	43798151,67	1,1E+07
Noterade i USA	Bra	14	,29	,469	,125
	Sämre	17	,24	,437	,106
Soliditet	Bra	14	42,471	21,8889	5,8501
	Sämre	17	33,435	17,2305	4,1790
Vinst per aktie	Bra	14	5,3471	5,78374	1,54577
	Sämre	17	9,5171	8,21712	1,99294
Huvudkontor	Bra	14	,21	,426	,114
	Sämre	17	,06	,243	,059

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Antal anställda	Equal variances assumed	1,260	,271	,730	29	,471	11225,962	15385,118	-20240,1	42692,06
	Equal variances not assumed			,693	19,582	,497	11225,962	16207,878	-22629,4	45081,34
Nettoomsättning	Equal variances assumed	5,825	,022	1,399	29	,172	56071469	40078847	-2,6E+07	1,4E+08
	Equal variances not assumed			1,283	14,638	,219	56071469	43694899	-3,7E+07	1,5E+08
Noterade i USA	Equal variances assumed	,376	,545	,309	29	,759	,05	,163	-,283	,384
	Equal variances not assumed			,307	27,027	,761	,05	,164	-,286	,387
Soliditet	Equal variances assumed	1,013	,323	1,287	29	,208	9,036	7,0222	-5,3259	23,3981
	Equal variances not assumed			1,257	24,475	,221	9,036	7,1894	-5,7868	23,8591
Vinst per aktie	Equal variances assumed	3,334	,078	-1,598	29	,121	-4,1699	2,60873	-9,50537	1,16554
	Equal variances not assumed			-1,653	28,394	,109	-4,1699	2,52215	-9,33307	,99324
Huvudkontor	Equal variances assumed	7,569	,010	1,277	29	,212	,16	,122	-,093	,404
	Equal variances not assumed			1,214	19,730	,239	,16	,128	-,112	,423

Tabell 2. T-test: Bransch

Group Statistics

Grupp	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Telekommunikation	Bra	,1429	,36314	,09705
	Sämre	,0588	,24254	,05882
Hälsovård	Bra	,1429	,36314	,09705
	Sämre	,0588	,24254	,05882
Råvaror	Bra	,1429	,36314	,09705
	Sämre	,1176	,33211	,08055
Industri	Bra	,1429	,36314	,09705
	Sämre	,4706	,51450	,12478
Tjänster	Bra	,0714	,26726	,07143
	Sämre	,0000	,00000	,00000
Konsumentvaror	Bra	,0714	,26726	,07143
	Sämre	,0588	,24254	,05882
Finans	Bra	,2857	,46881	,12529
	Sämre	,2353	,43724	,10605

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Telekommunikation	Equal variances assumed	2,494	,125	,769	29	,448	,0840	,10921	-,13933	,30739
	Equal variances not assumed			,740	21,904	,467	,0840	,11349	-,15138	,31945
Hälsovård	Equal variances assumed	2,494	,125	,769	29	,448	,0840	,10921	-,13933	,30739
	Equal variances not assumed			,740	21,904	,467	,0840	,11349	-,15138	,31945
Råvaror	Equal variances assumed	,162	,690	,202	29	,842	,0252	,12500	-,23045	,28087
	Equal variances not assumed			,200	26,761	,843	,0252	,12612	-,23368	,28410
Industri	Equal variances assumed	16,073	,000	-2,005	29	,054	-,3277	,16347	-,66206	,00660
	Equal variances not assumed			-2,073	28,415	,047	-,3277	,15808	-,65134	-,00413
Tjänster	Equal variances assumed	5,743	,023	1,106	29	,278	,0714	,06458	-,06065	,20351
	Equal variances not assumed			1,000	13,000	,336	,0714	,07143	-,08288	,22574
Konsumentvaror	Equal variances assumed	,076	,785	,138	29	,892	,0126	,09164	-,17482	,20003
	Equal variances not assumed			,136	26,652	,893	,0126	,09253	-,17737	,20258
Finans	Equal variances assumed	,376	,545	,309	29	,759	,0504	,16301	-,28297	,38381
	Equal variances not assumed			,307	27,027	,761	,0504	,16415	-,28637	,38721

Tabell 3. T-test: Revisionsbyrå

Group Statistics

Grupp	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
PWC Bra	14	,6429	,49725	,13289
PWC Sämre	17	,2941	,46967	,11391
KPMG Bra	14	,3571	,49725	,13289
KPMG Sämre	17	,4118	,50730	,12304
E&Y Bra	14	,0714	,26726	,07143
E&Y Sämre	17	,4706	,51450	,12478
D&T Bra	12	,0833	,28868	,08333
D&T Sämre	17	,1765	,39295	,09531

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
PWC	Equal variances assumed	,500	,485	2,004	29	,055	,3487	,17404	-,00721	,70469
	Equal variances not assumed			1,992	27,193	,056	,3487	,17503	-,01028	,70776
KPMG	Equal variances assumed	,363	,551	-,301	29	,766	-,0546	,18147	-,42577	,31652
	Equal variances not assumed			-,302	28,077	,765	-,0546	,18111	-,42555	,31631
E&Y	Equal variances assumed	42,708	,000	-2,621	29	,014	-,3992	,15229	-,71063	-,08768
	Equal variances not assumed			-2,776	24,911	,010	-,3992	,14378	-,69534	-,10298
D&T	Equal variances assumed	2,161	,153	-,697	27	,491	-,0931	,13354	-,36715	,18087
	Equal variances not assumed			-,736	26,925	,468	-,0931	,12660	-,35293	,16666